

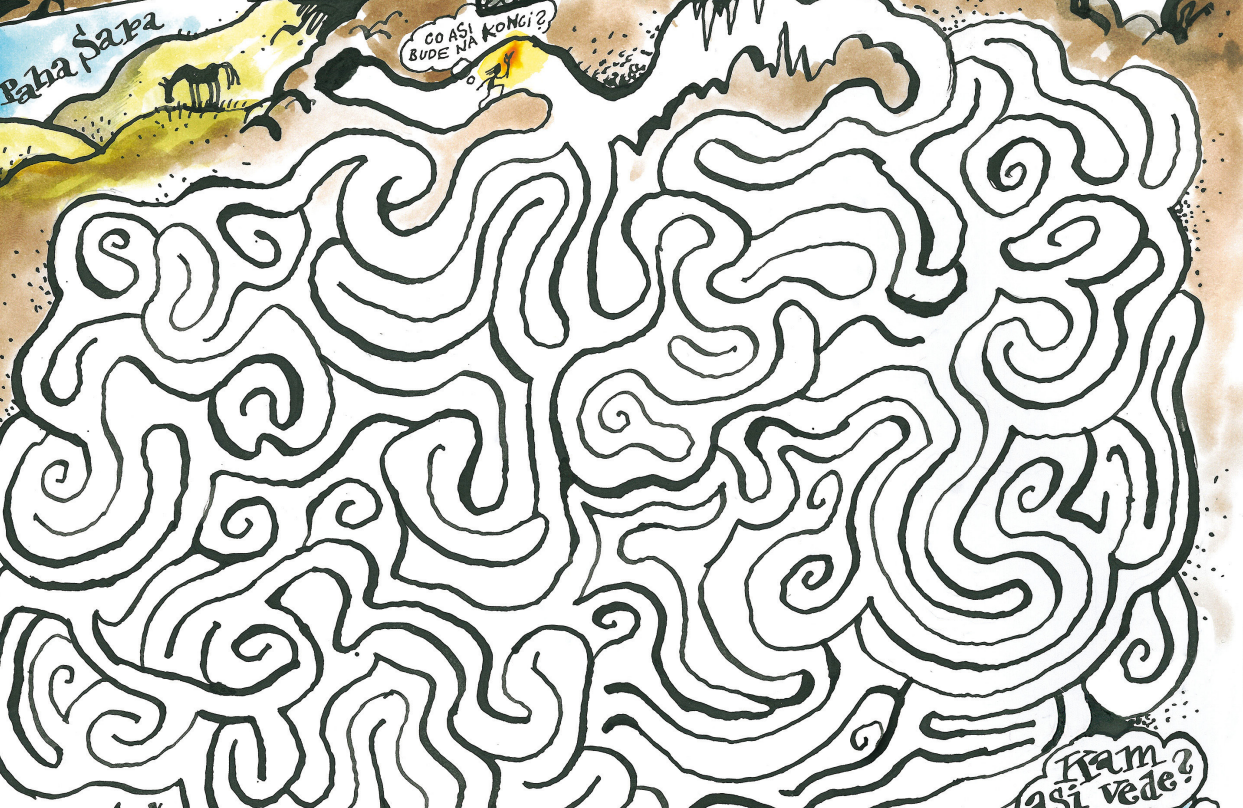
Woodcrafterské cvičení bystrosti, počepičovosti a otevřenosti hlavy

aneb Hlava není jen na čelenku

Baba Šapa
OO AŠI BUDE NA KONCI?

Tak co?
Pomůžeš rychle
Veverce překonat
naštrahy podzemního
labyrintu nebo se
raději budeš učit?!

3. Najdeš
v těchto slovech
6 zvířat?
Pampeliška Klapesník
polevka záhada myšlenka
Raketa

Woodcraft

časopis Ligy lesní moudrosti

3/2014

podzim

str. 12

str. 16

str. 26

str. 28

STALO SE	2
SETKÁNÍ S JULÍ Kamila Lunerová – Maqiyémi	9
POKLADY Z MEZINÁRODNÍHO WOODCRAFTERSKÉHO TÁBOŘENÍ Julie A. Seton	12
MEZINÁRODNÍ TÁBOŘENÍ WOODCRAFTERŮ 2014 OČIMA IZRAELCŮ	16
VÝLET NA OSTROV SKYE Martin Šimůnek – Tarzan	18
KDO PAK BY SE DĚTÍ BÁL Nicol Jará – Zi	22
JAK SI SPLNIT ČIN NÁVŠTĚVA PŘEDSTAVENÍ Gabriela Modřanská – Gábina	22
SUCHÉ MALBY NÁVAHŮ Zdeněk Salzmann	26
TUBUS NA LIGOVOU VLAJKU – PŘÍBĚH KRESBY Pavel Čech – Machímia	28
OBNITKOVACÍ STEH Iva Jurkovičová – Olowanteča	30
PAŠTIKA Iva Jurkovičová – Olowanteča	31
KOUKEJTE VYCOUVAT Iva Jurkovičová – Olowanteča	32
OHEŇ V AMERICE A JEHO REPRODUKCE Albert Minář – Hrom	33
ZELENÝ DENÍK Ladislav Rusek – Šaman	36
DETEKTIVNÍ PŘÍBĚHY Z INDIÁNSKÉ REZERVACE KMENE NAVAHŮ Michael Antony – Tony	40
HRY DO LESA Ilona Kaletová – Owotanla	42
KOMIKS Terez a Pipiši	43

Mezinárodní táboření 2014

Okeyovým objektivem

Woodcraft

Časopis vydávaný

Ligou lesní moudrosti – The Woodcraft League.

Redakční rada

Jan Bejček – Tokhata Mani

Šéfredaktorka

Kateřina Benešová – Wičanhpí

Obrazový redaktor

Tomáš Koubek – Okeya

Grafická úprava a DTP

studio ToTeM

Korektorka

Helena Jindrová

Autoři jsou vždy uvedeni kurzívou pod svým článkem.

Adresa redakce

Liga lesní moudrosti –

časopis Woodcraft,

Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

casopis@woodcraft.cz

http://www.woodcraft.cz

Knihařské zpracování a tisk

RETISK – Praha

Distribuce

Balírna Letňany

Přetiskování obsahu povoleno pouze s písemným souhlasem redakce nebo autora a s udáním pramene. Příspěvky redakce vrácí jen na vyzvání autora.

Názory autorů článků nemusí souhlasit s názory redakce.

Cena výtisku 40 Kč plus poštovné.

Informace o předplatném na

ustredi@woodcraft.cz.

Cena pro členy LLM v příspěvcích.

Ročník 25, číslo 3.

Navazuje na časopis Bizoní vítr.

Náklad 700 ks.

Uzávěrka přespříštího čísla je 2. února 2014.

ISSN 1804-9508.

MK ČR E 5455

1. strana obálky

Foto: Tomáš Koubek – Okeya

4. strana obálky

Kreslí: Pavel Čech.

Milí čtenáři,

doufáme, že třetí číslo Woodcraftu, které právě otevíráte, vám přinese radost, přestože je tenčí, než jste zvyklí. Jeho hlavním obsahem je ohlédnutí za důležitým letním podnikem, a to mezinárodním woodcrafterským tábořením konaným letos na Kosím potoce. Najdete tu ale i několik pěkných nápadů, jak trávit dlouhé podzimní večery, ať už s knihou, divadlem či tvořením.

Pro zimní večery už pro vás chystáme výjimečné čtvrté číslo – speciál, který bude zaměřený na indiánské oblečení a oděvní doplňky pro muže, ženy i děti. Pamětníci, kteří mají doma Hau kólu či Maške toniktuka he, se mohou těšit na spoustu aktualizovaných a nově ilustrovaných článků týkajících se odívání přerijních indiánů. Přibude i pár článků zcela nových, aby se každý, třeba začínající woodcrafter, mohl poučit a inspirovat a využít zimu i předjaří k vytváření hezkých stylových kousků, kterými bude zvyšovat malebnost mnoha dalších táboření.

Doufáme, že už teď se na čtyřku speciál těšíte přinejmenším stejně jako naše redakční rada!

Wičanhpí

Líbí se Vám časopis *Woodcraft*? Nejste členové Ligy lesní moudrosti, ale chcete, aby Vám příští rok chodil rovnou do schránky? Jste členové LLM, ale jeden výtisk Vám nestačí?

Objednejte si předplatné!

Stačí zaplatit 160 Kč na účet LLM č. 157137398/0300, uvést variabilní symbol 7711 a do zprávy pro příjemce napsat Vaše jméno a adresu, na kterou Vám má časopis chodit. *Woodcraft* si též můžete předplatit hotově v kanceláři LLM, či se informovat o jiných možnostech na ustredi@woodcraft.cz.

TaMaLo a Stopa Černého vlka

Ve čtvrtek na tábořiště postupně přijížděly kmeny a začaly si stavět týpí. Odpoledne bylo rychlé seznámení a hry jako například kuželky.

V pátek ráno jsme měli shromáždění, kde jsme se dozvěděli o první hře, ve které byl starostlivý otec, který měl dceru Ježečku, a ta nechtěla nic jíst. Poté jsme se dozvěděli, že to je proto, že má strach z nádob. Tak jsme dostali papír s úkoly a za splnění jsme dostávali šnečí ulity, které jsme vyměňovali za jídlo. To jsme si mohli v týpí uvařit, ale bez použití jakékoliv nádoby.

V pátek jsme dostali zajímavý úkol. Měli jsme si udělat auto vlastní výroby a potom jsme s ním měli jet závod. Měli jsme na to necelou hodinu a někdo to auto musel pohánět. Trasa vedla od tábořiště lesem a zase zpátky. Večer byl sněh a připojilo se k nám pár opozdílů.

V sobotu ráno nastal ten důležitý okamžik. Úvodní scéna a pozvánka zároveň. Zjistili jsme, že

potřebujeme porazit velkou obludu *Unkčakilu*. Něco mezi hadem, ptákem a dalšími věcmi. Dostali jsme i tři kouzelné šípy, které nikdy neminou cíl. Potom jsme byli rozřazeni do týmů a měli před sebou dvanáct stanovišť. První úkol byl složit divný patvar a potom se šlo na další úkoly. Protože bylo hodně týmů, stávalo se, že jsme tam čekali s ostatními, dokud tým před námi stanoviště nedokončí. Byly to úkoly všeho druhu. Poté, co jsme úspěšně vydrželi do odpoledne, jsme šli do lesa, kde na nás čekala *Unkčakila*. Měli jsme použít své tři šípy a strefit se do ní.

Komu se to podařilo, obdržel srdce *Unčakily*. Později jsme šli hledat duchy a ty jsme poté měli následovat. Šli jsme dlouho, všelijakým roštím a křovím, ale nakonec jsme došli na místo určení. Ptali se, jestli jsme ulovili srdce *Unčakily*. Pokud ano, měli jsme je rozbít a zničit její moc. Poté byly zbytky hozené do ohně a šlo se zpátky do tábořiště.

V neděli ráno bylo vyhlášení, rozdávání cen a poté odjezd. Počasí nám hezky přálo a přišlo jen při odjezdu.

Natálie Vavřínová – Naty, Ďapáč
foto: archiv kmene *Bobrů*

Bambiriáda 2014

Letošní *Bambiriáda* se tradičně konala na dejvickém *Kulaťáku*, který se proměnil na čtyři květnové dny v ostrov plný smíchu, radosti, veselí a aprílového počasí (jak jinak nazvat slunečno-deštivo-krupobití v květnu?). Po roce tak Praha zažila dny naplněné dětem, o dětech, pro děti a jejich rodiče. Dny plné inspirace, setkávání a hraní si.

Jak již napovídá podtitul letošního ročníku (*Jsme zde znovu 25 let*), mezi organizacemi se neztratila ani *Liga lesní moudrosti*.

Malí i velcí návštěvníci si mohli vyzkoušet lakros či závod želviček. Těm zvědavým, kteří nahlédli do ligové prezentace, nešla stolní hra, která prověřila jejich paměť a postřeh. Nechyběla ani fotodokumentace z ligové činnosti, či plně vybavené týpí s vstřícným, milým a neskutečně upovídaným indiánem (vid' *Waštélako*), který dokázal vtáhnout malé i velké posluchače do pravé indiánské atmosféry.

Měla jsem pocit, že k nám zavítají nejen ti malí, co si chtějí vyzkoušet vše, co *Bambiriáda* nabízí, ale i ti velcí, které přitahuje příroda a život v ní... Zažila jsem,

jak dospělí po pár krocích zjistili, že osobnost *Ernesta Thompsona Setona* jim není cizí. Že jako malí hltali *Setonovy* knihy, hráli si na dva divočky a ten pocit se jim vryl do paměti. S úsměvem a velkým zapálením vyprávěli, jaké to bylo v dětství, a najednou se z úplně cizích lidí stali na malou chvíli partáci v rozhovoru. A to je

tajemství *Bambiriády*, i když je věnována převážně dětem, sami dospělí se mnohdy na okamžik vrátí do svého dětství a prožijí si kousek z něj.

Lenka Tojnarová – Rybka,
Tate Osmaka
foto: *Zdeněk Burkert – Vlk*

Propagace zájmového spolku LLM, kmene Strážců údolí

Na podzim roku 2010 odprezentovala Tereza Valkounová projekt Lesních mateřských školek na akci LLM. Myšlenka aktivit s dětmi od dvou do sedmi let, které se odehrávají venku v přírodě bez zdí a plotů mě natolik nadchla, že jsem ještě téhož roku s projektem seznámil majitele Akademie Libchavy, Ing. Zdeňka Štěpánka. Projekt se mu natolik zalíbil, že investicí 300 tisíc Kč nechal zbudovat v areálu zázemí pro děti – slaměný domeček se zastřešenou verandou. Již v září roku 2011 zahájil Dětský klub Cesta Malého stromu, vedený paní učitelkou Zuzanou Kučerovou, svojí činností. Můžu jen doporučit zajímavé informace a obrázky ze vzniku, stavby a programu dětského klubu na jejich webových stránkách.

Letos na Den dětí jsme se do Libchav rozjeli, abychom jednak propagovali naši činnost, a jednak si s místními dětmi jejich svátek užili. Postavili jsme týpí na vydatně dešti smáčené zahradě plné slimáků tak, aby mohly děti i jejich rodiče bez újmý přespát. A že se víkend zdařil a dětem se připravený program líbil, je vidět

na fotografiích, udělených orlích perech a korálcích za splněné činy. Asi pro mne největší odměnou bylo, když malá Natálka odložila „Snickersku“ a pochutnala si na pečeném bramboru z popela.

Václav Svoboda – Čantékič'un,
Strážci údolí
foto: Zdeněk Štěpánek

Woodcrafterské bloudění

Již nedělní ráno nasvědčovalo tomu, že bude velmi pěkný den. Proč si jej nezpříjemnit orientačním během? Se slunkem v zádech

a s očima na stopkách jsem se s kárkou plnou věcí na příjemné posezení vydala k lesu. Nejen že jsem se těšila, ale hlavně jsem vyhlížela nějaké další spoluběžce.

U lesa již čekalo pár netrpělivých nadšenců, a tak jsem se k nim přidala. Zanedlouho dorazila i o něco početnější skupinka. Následoval i Hlad, který na kole objížděl některé lampiony, aby se přesvědčil, že nám je nějaký „hodný člověk“ nepřemístil či neukradl. Již jsme byli všichni (tedy až na rodiče jedněch dětí, kteří maloučko zbloudili), a tak jsme pomalu mohli začít.

Nejprve jsme se zaregistrovali do startovní listiny a byli rozděleni dle věku či touhy k běhu na dvě

skupiny, a to na ty, co poběží delší trasu s jedenácti lampiony, a na ty, kteří poběží kratší trasu se sedmi lampiony. Letošní ročník byl co do účasti rekordním, neboť se jej zúčastnilo 20 běžců a jeden pes.

Poté nám byla představena mapa a vysvětleno, že se trochu liší od klasických map, podle nichž chodíme na vandrech. Barvy tu jsou trochu odlišné a mapy na orientační běh jsou mnohem podrobnější, neboť zde naleznete vyznačený kdejaký větší kámen, rokli či jámu a jsou v odlišném měřítku. Dobře se tedy podle nich orientuje v terénu, ale je mnohem snazší přeběhnout nějakou odbočku, neboť je často blíže, než bychom ji očekávali.

Poté, co nám Hlad vše vysvětlil, mohl odstartovat již první běžec. Nejprve si však daný běžec musel do slepé mapy zakreslit, kde se nachází jaká kontrola a případně i napsat popis se upřesněním, kde hledat (jáma, hustník, křížovka cest...), to aby si pak mohl jen sobě nadávat za to, že si zakreslil kontrolu jinde, než skutečně byla nebo ji zapomněl zakreslit úplně. Bylo na každém z nás, jak si zvolí cestu. Kontroly sice byly umístěny v určitém pořadí, každý se však mohl rozhodnout, zda

poběží postupně nebo na přeskáčku, hlavní bylo oběhnout všechny kontroly a získat otisk všech kleštiček.

Žádná z tras nebyla nikterak jednoduchá, a i když člověk našel to správné místo, musel se bedlivě dívat, aby daný lampion našel. Ti, co běželi delší trasu, měli jednu kontrolu hodně pekelně ukrytou a mnozí na ní ztratili klidně i 45 minut. Šlo o to, jaké kdo měl štěstí, zda někoho doběhl a hledali spolu, či prostě jen viděl někoho dobíhat, jak

dobře se zorientoval či ji našel čistě náhodou.

Trasy nebyly krátké, ale ani nijak dlouhé. Vítězem na delší trati se stal Divous, a to s časem 1 h 44 min 19 s, kratší trasu pak nejlépe zvládl Alex s maminkou Verčou, kteří svou trasu uběhli v čase 2 h 39 min 20 s. No, a i když vítězem může být na každé trase vždy jen jeden, myslím, že jsme si to všichni parádně užili a já osobně se těším již na další ročník.

Petra Kitlerová – Pecka, Jestřábi
foto: archiv kmene Jestřábi

Lesní běh

Mladší závodili ve dvojicích a větší každý sám. Jako tradičně se běh skládal ze zastávek a stanovišť. Jaká byla stanoviště? Soutěžící ukázali své znalosti ve zdravotě, zastříleli si (jeden ze vzduchovky, druhý z luku), zkusili postavit přístřešek, ukázali, jak se vyznají v mapě, vyzkoušeli slavnování a také se projeli na kole po takové menší překážkové dráze. U cyklojízdy byl největší problém přejít přes houpačku. Tato

překážka dala zabrat i těm nejzkušenějším. Jako první se to podařilo Kitty (Jestřábi), která sjela z houpačky opravdu až na konci, tak jak to mělo být, po ní i několika dalším, ale moc jich nebylo.

Někteří závodníci (je záhadou, jak se to stalo) měli menší problémy, neb nejprve dorazili na předposlední stanoviště. Ale i přesto nakonec našli správnou cestu a dorazili úspěšně do cíle.

Po dokončení závodu se stalo nejoblíbenější činností kromě odpočinku i „sjíždění“ po laně dolů.

Když už si všichni dostatečně odpočinuli, zařídili a hlavně když pořadatelé všechno zkontrolovali a spočítali (a že to občas byla taková těžší matematika...), šlo se vyhlásit, kdo má kolik bodů a jak se kdo umístil.

Všem účastníkům děkujeme za účast a pohodovou náladu. A těm, co u nás nebyli, přejeme, aby příště měli šanci to napravit. S modrou oblohou!

Kristýna Bartolenová – Týna,
Jestřábi
foto: archiv kmene Jestřábi

Tábor kmene Tate Osmaka

Letní táboření, třešnička na dortu naší celoroční činnosti, proběhlo od prvního do třináctého července na našem tábořišti Zátoka u Miskolez. Letos se nás sešlo dvaadvacet, takže spíš než tábor jsme byli jedna (hodně) velká rodina.

Tábor se nesl v pohodovém duchu. Každodenní zábavu v podobě sbírání chrastí či štípání dřeva nám zpestřil kovář, hasiči, výsadek s přenocováním mimo tábor pro starší či výlet na Sněžku pro mladší táborníky. Téměř každý den se vyrábělo, aby noví (i starší) měli konečně co pověsit na lining a dodali tak něco málo ke známé malebnosti ve všem. Ráchání v potoce jsme si také užili do sytosti, protože počasí vodním radovánkám přálo. Párkrát nám sice sprchlo, ovšem déšť byl vítaným ochlazením.

Na návštěvní den se tábor změnil ve vězení s přísnou ostrahou, ze kterého nás mohli dostat jen naši rodiče, pokud vyslovili naše datum narození. Ti, kteří neměli to štěstí na rodiče s pamětí, byli nakonec propuštěni na amnestii.

Ke konci tábora se Zátoka změnila v místo řádění masového vraha. Nebo spíše vrahů. Každý si vylosoval koho, kde a čím zabije.

Nejzajímavější kombinace byly – hrncem v týpí, toaletákem u potoce či dětskou sekačkou u binga. Díky tomu jsme všichni byli součástí jedné velké konspirace, jak se navzájem pozabijet.

Zabiti, leč spokojeni jsme všichni přežili další tábor a už teď se těšíme na příští rok.

*Nicol Jará – Zi, Tate Osmaka
foto: Zdeněk Burkert – Vlk*

Tábor kmene Sacagawea

Již tradičně jsme se vydali pátého července na rozsáhlé louky

Kosího potoka. Během dvou dnů jsme postavili celý tábor. Letošní táborová hra se nesla v duchu Školy Jedi. Děti plnily nejrůznější

zkoušky, kde dokazovaly své znalosti o chuti a vůni jídla nebo vytrvalostně stály na špalcích za slunečného dne polévány vodou či měly prokázat svou rychlost a hbitost v terénu při sbírání krystalů. Nechyběly ani turnaje se světelnými meči. Mimo školy Jedi jsme oslavili Vládky narozeniny, mnohokrát jsme sušili věci a zvedali lávku při vytrvalých deštích, navštívili jsme kino v Plané, dávali Krtečka. Celý tábor jsme zakončili sněmem, kde do našich řad přibyli další členi.

*Ilona Kaletová – Owotanla,
Sacagawea
foto: archiv autorky*

Sněm zástupců

Sněm zástupců je nový a lidštější název pro někdejší Valnou hromadu. Pod krkonošskými hřebeny, v Horním Maršově, se tedy konal první Sněm zástupců LLM. Páteční večer začal diskusí o malebnosti na táboření a pokračoval debatou o závažném bodu sobotního rokování – o břeclavské klubovně.

V sobotu byl sněm zahájen rozsvícením čtyřnásobného ohně na obřadním plátnu, kam Tokhata Mani poté umístil i Setonovu

pečet. Konečně jsem si ji prohlédl zblízka a byl jsem velice překvapen veselým vlkem na pečeti. Že to s malebností myslíme vážně ukázala Zipík, když přišla v jelenicových šatech. Pravý důvod se ukázal posléze. Marka předala Evě Weislové funkci hospodáře, kterou vykonávala šestnáct let. Od náčelnictva převzala dar, šaty, kterým Zipík posloužila za živé ramínko. Marce patří veliký dík za dlouholetou práci pro ligu a Evě přání, ať se jí vše daří.

Od Lasíka jsme se dozvěděli o sedmi nových rodech. Díky

Chlupovu příspěvku o propagaci woodcraftu ve skautském tisku jsme se dozvěděli kdo je to hipster.

Nejnáročnějším bodem sněmu bylo hlasování, zda má liga prodat dům v Břeclavi, či jej převést do vlastnictví kmene Tatankaska. Po dlouhé diskusi se většina přiklonila k prodeji. Konečně jsme mohli projednat kalendářium a časně zalehnout. Čekal nás výstup na Sněžku.

V neděli ráno za hluboké tmy jsme vyjeli čtyřmi vozy k Pomezním boudám, abychom přivítali vycházející Slunce na vrcholu Sněžky. Jistý nácvik jsme již absolvovali předešlé dny, dokonce několikrát denně. Stoupání na horu jsme si mohli vyzkoušet na výškovými stupni horské vegetace pomalovaném schodišti školy, ve které se sněm konal.

Nyní jsme tmou stoupali k prvním klečím a za rozbřesku prošli pásmem kosodřeviny. Když se mraky na chvilku roztrhly o hřeb, otevřely nádherný pohled na modrou oblohu a červánky nad polem sutí. Pak se zase mraky spojily a nechaly nás i další výpravy čekat, zda se Slunce ukáže. Ukázalo se, byť jen na pár vteřin. Zaspívali jsme ranní píseň a vydali se do údolí.

Ač byl Horní Maršov z hlediska vzdálenosti od domovů pro většinu z nás nevýhodný, rádi jsme se seznámili s krkonošskou kuchyní i s maršovskou farou. Náčelníkovi Kruhu se dokonce zalíbila tak, že ji zamluvil pro svůj kmen na brzké podzimní prázdniny. Willy s Tokhata Manim zase obdivovali velkorysou dřevěnou stavbu venkovního podia.

*Tomáš Macek – Netopýr
foto: autor*

Zavařujme!

Při letním táboření na Kosím potoce v roce 2015 uspořádáme soutěž o nejlepší zavařeninu – tedy džem, marmeládu či povidla. Soutěž proběhne ve třech kategoriích:

- **Plody naší přírody**
- **Plody našich sadů a zahrad**
- **Kosí jam**

V prvních dvou kategoriích půjde jasně o nejchutnější produkt. Třetí kategorie je vyhrazena pro nejoriginálnější (a současně i jedlý) produkt. Každá rodina či samostatně žijící jednatel mohou obsadit každou z kategorií jedním výrobkem, a to sklenicí o objemu alespoň 1/3 l. Porotu budou tvořit sami soutěžící. K bohubilé činnosti zavařování se vztahují níže uvedené činy 4G9 a 4G11.

*Za skupinu příznivců odborných degustací sepsal
Vlastík Růžička z kmene Sokolů*

9. DŽEMY, MARMELÁDY, POVIDLA Příprav:

a) džemy; b) marmelády; c) povidla.

U každé podmínky výrobky nejméně ze 2 různých druhů ovoce o celkovém obsahu 3,5 l.

1 podmínka ČIN
2 podmínky VELKÝ ČIN

11. SBĚR PLODŮ Sám nasbírej v přírodě 3 druhy divoce rostoucích plodů od každého 1,5 l v syrovém stavu a zpracuj je zavařením na kompoty či zavařeninu. Navíc nasbírej 3 kg hub, zčásti je nalož a zčásti nasuš . . . ČIN
Nasbírej takto 6 druhů plodů a navíc 6 kg hub VELKÝ ČIN

Setkání s Julií

To, že se na letošním táboře objeví Julia A. Seton z USA, jsem věděla už dlouho před tábořem, koneckonců jsem si to mohla přečíst v přihlašovadle. Ale kam ji přesně zařadit do Setonova spletitého rodokmene, to už jsem tápala. Teď už to vím, je dcerou Dee Seton Barber, adoptivní dcery E. T. Setona z druhého manželství s Julií Butree Seton (to byla ta paní, co doprovázela ETS při návštěvě v Praze v r. 1936). Dee a její manžel Dale se účastnili i mezinárodního setkání woodcrafterů na Malém Waldenu v r. 1996, mnozí si je možná pamatujete. Bohužel na letošní setkání oba shlíželi už jen z nebeských výšin.

Julia A. Seton s Machimiou.

Během sněmovní soboty se už od rána na Kosím potoce postupně objevovali další a další cizinci. „To je ona?“, ptala se mě pokaždé moje malá Zuzka, když se objevila další „nová paní“. Byly si totiž s Julií prisouzeny, aby na večerním sněmu společně zapálily světlo Krávy. A najednou tu byla. Štíhlá usměvavá pihovatá osoba s kaštanovými vlasy, která tu mezi stovkami lidí osobně znala jedinou – Barbaru Witermeyerovou (pravidelnou účastnicí předchozích mezinárodních setkání woodcrafterů). Právě ta ji přesvědčila, aby na pár dní letěla kamsi na druhý konec světa na tábor českých woodcrafterů.

Prý to prostě musí vidět a určitě se jí tu bude líbit. Krátce jsme se představily a už si ji i se Zuzkou odvedli ohnivci, aby vše připravili na večerní sněm.

Přišel večer. Dlouhý průvod slavnostně nastrojených woodcrafterů a jejich hostů nebral konce a při štosování do dance lodge asi nikdo nevěřil, že se tam těch bezmála 300 lidí může vejít. Původně jsme s Julií chtěli nechat vyhrazené místo i Černému vlku, protože Julia prohlásila, že si je jistá, že přijde. Ale bylo to opravdu na těsno. Že by mohl sedět své vnučce na klíně? Nebo by to mělo být obráceně?

Do večerního ticha zaznělo mocné „Přineste ohně čtyř světél!“ Přicházela moje Zuzanka a nesla pochodeň světla Krávy ruku v ruce s vnučkou zakladatele woodcraftu. Jaký to zvláštní pocit... Posledních několik let, kdy jsem byla v čele nebo ve vedení Ligy, se většina mého volného času točila kolem woodcraftu. Mnoho jsem o woodcraftu přemýšlela a častokrát mě napadlo, co by na tu naši českou ligu ETS říkal, kdyby přijel. Co by řekl mě jako někdejší náčelnici? Jak by na mě působil při osobním setkání? Rozuměli bychom si? Kdybych měla tři přání, jedno z nich by byly kouzelné hodinky, které by mě přenesly v čase, kam bych chtěla. Ráda bych osobně poznala osobnosti, prostředím a událostmi, které znám jen z knížek. ETS by byl určitě jednou z nich. A teď tu stála jeho vnučka vedle mé dcerky a v očích jim svítily tytéž ohníčky.

Sněm pomalu nabíral obrátky, obloha temněla a v dálce bylo slyšet hřmění. Stále blíž. Vítr sílil a náčelník Filip přerušil sněm, aby bylo možné zajistit týpí i dance lodge proti přicházející bouři. Už zpátky ve sněmovním kruhu, sněm pokračoval. Obloha se svítila blikajícími blesky, mohutné dešťové kapky bušily na střechu dance lodge a snažily se přehlušit

podmanivou melodii z Posledního Mohykána ve skvělém provedení flétny, houslí, kytar a hromů. Trylkování flétny se zářvalo do morku kostí. Něco velmi zvláštního bylo ve vzduchu a celé tělo mě brnělo. Možná právě Černý vlk přicválal na větrném koni a udělal si své místo ve sněmovním kruhu. A pak poslal svého koně pryč, opatrně, aby nic nepokácel ani nerozlámal. Byl klid letní noci a na obloze se třeptily hvězdy. Sněmovní oheň posvětil předání čelenky z orlích per našemu milému ohnivci Tokhata Manimu, slavnostní předávání darů lidem, kteří svůj čas věnují práci pro Ligu, i pasování na tituly lesní moudrosti. Sněm se protáhnul dlouho do noci, ačkoliv jsme zrušili mnoho plánovaných bodů. Velmi pozdní motlitba kmene Omaha rozestřela černý háv nad sněmovním ohněm i celým táborem.

Následoval týden ve společnosti Julie a dalších cizinců, tedy nazýváme-li cizinci lidi bydlící jinde než v naší malé zemi. Julia se ráno u ohně objevila ve slušivých vlastnoručně ušitých zelených šatičkách. Nevěděla, co si má s sebou

vzít na oblečení na woodcrafterský tábor; probírala to s dcerou. „Vypadáš v tom jak Peter Pan,“ řekla jí prý dcera. Bylo jasno, to je to pravé ořechové. Navíc v neděli dopoledne vyhandlovala na Barbar bazaru plátěné indiánské šaty, tak měla i něco na převlečení.

První noc na táboře měly krušnou. Většinu cizinek jsme ubytovali do jednoho týpí, ve kterém chlapi z Velké rodiny vyrobili zvýšené postele – mimo Julie totiž byly tyto tábornice ve věku 65 – 84 let. Záhy tomuto týpí neřekl nikdo jinak než „u babiček“ (koneckonců i Julia už má vnoučata). Nejstarší z babiček, Jean, byla tábořit poprvé v životě. Přijela z Kanady spolu se svým snoubencem Jeffem a nastávající švagrovou Hazel. Sourozenci Jeff a Hazel jsou dlouholetými členy anglického Řádu lesního rytířstva a mezinárodní setkání woodcrafterů si rozhodně nechtěli nechat ujít. Tak vzal Jeff svoji snoubenku s sebou. Její děti jí to rozmlouvaly, že je to nerozum v tomto věku, že to nejde... Ale Jean jim prý odpověděla: „Život nabízí celou řadu příležitostí, které můžete nebo

Jean při každodenní obchůzce tábora.

nemusíte využít. Ale když něco chcete, vždycky to jde nějak udělat.“ Tak přijeli na Kosák. Jean si byla jistá, že to nějak půjde. Jenže první noc spadla z postele. Pod lining. Úzká postel, kluzká karimatka a kluzký spacák, to nejde dohromady. A taky bylo trochu zemětřesení. Opravdu, to je ověřená informace z několika týpí! Jen těžko soudit, jestli bylo příčinou nebo důsledkem Jeanina pádu, nebo jestli s tím vůbec nesouviselo. Navíc Jean nemůže pořádně ohýbat jednu nohu. Naštěstí vše se s pomocí Julie a ostatních babiček podařilo vyřešit a pro ostatní noci jí přibyla ještě jedna šířka postele a zábradlíčko.

Týden uběhl jako voda, cizinci si pochvalovali táborovou kuchyni, Angličani spokojeně každý den mlaskali nad obyčejnou ovesnou kaší, několikrát převařený černý čaj jim nevalil, fazole na červeno s volským okem je uváděly v nadšení. S Julií jsme vařily Setonové pekáč, který obsahoval podobně jako Setonův hrnec všechno možné včetně masa, mrkve, cibule

a brambor, ale jinak byl na přípravu mnohem jednodušší a rychlejší.

U vaření, odpolední kávy nebo výletů po okolí jsme s Julií probíraly kde co – co by si asi ETS myslel o indianismu v české Lize, proč se asi u nás woodcraft tak hluboce zakořenil, Seiferta, první týpí, rozpory se skauty, woodcraft za války a za komunistů, tramping, Foglara, Vinnetoua, zakázané knížky, povolené knížky, pionýry, Bílý Wampum, Logana, Setona, babičku Setonovou, Setonův hrad, Kosák, svatby, děti, vnoučata... semlely jsme toho opravdu dost. Moc zajímavá odpolední kávová debata byla ohledně detailů a okolností adopce její maminky Dee, tehdy malinkého miminka, manželi Setonovými v r. 1938. Julia tady na druhém konci světa narazila na bandu šilenců, kteří znali životopis jejího dědečka do neuvěřitelných podrobností (zejména díky Loganově a Biminijiho osvětě), a v živém rozhovoru jsme si vzájemně doplňovali mozaiku svých znalostí o další střípky. Julia má dobrý vztah s pokrevními pravnučkami ETS z jeho prvního

Logan a John Pringle z Řádu lesního rytířstva

manželství a po našich dotazech u odpolední kávy načerpala myslím celou řadu námětů pro další šťourání v rodinné historii.

Během tábora postupně pronikala do našeho ligového organismu. Seznámila se s Filipem, s Ablákelou, s Tokaheyou, s Willym... „Tohle je člověk, bez kterého by Liga nebyla taková, jaká je,“ představovala jsem je vždy. „A tohle je osobnost, která ve skutečnosti řídila Ligu mnoho let,“ představovala jsem drobnou, krásnou, culící se Marku s dvojměsíční Adélkou v náručí. „Opravdový poklad,“ objímala ji Julia. „To ne já, to ona je poklad,“ ukázala Marka na mě a já ve stejný okamžik s tou stejnou větou na ni.

Ukázala jsem jí naše přepracované Svítky březové kůry i horkou novinku letošního léta – nové Korálkové činy pro skřítky. Byla tím unešená. Jásala nad obrázkovými knihami, hned věděla, komu by to mohla ukázat a co by se s tím dalo dělat. „Tak jo, Juli, jestli by se ti podařilo zase rozběhnout woodcraft v Americe na základě jiskřičky doutnající kdesi v České republice, tak to by byl Logan šťastný muž,“ řekla jsem jí. „Tak to bychom ale měly udělat Logana šťastným mužem, ne?“ odpověděla. Svítily jí oči, myšlenkami už byla někde daleko. „Kdysi mi jeden muž řekl, že se mám chopit dědečkova odkazu. Tak jsme se pustili do třídění jeho knih, korespondence, deníků, ale vlastně to asi nebylo to, co mi chtěl říct,“ dodala.

Tábor se chýlil ke konci. „Chtěla bych to všechno vyprávět svým dětem a svému muži a spoustě dalších lidí, všechno, jak to tady je, ale vlastně nevím, jak bych to řekla. Je to všechno tak... srdeční záležitost...“ řekla a rozhlížela

Julia, Tomáš a Setonové pekáč

se lesknoucíma očima po balícím se táboře.

Ohniště Velké rodiny už je pod drnem. Soutěžíme ženské proti chlapům, kolik lidí se trefí šlupkou z melounu do nedalekého kýble. Julia nám uhrává rozhodující bod. Smějeme se, ale zároveň jsme všichni smutní, že tábor končí. Při loučení Waštewin spontánně navrhně: „Co kdybychom tě, Juli, adoptovali do Velké rodiny?“

Ráda bych poděkovala všem, kteří se letos podíleli na přípravě a průběhu letošního ligového táboření. Tedy i všem těm, kteří na tom táboře prostě byli a přispěli svou tolerancí, úsměvy, ochotou a dobrou náladou ke krásnému klidu a pohodě na táboře. Protože právě to společenství výborných lidí a příjemné prostředí je to, co dělá Ligu Ligou. To je ta žhavá hromádka, ze které si může připálit každý, kdo má třísky na přikládání.

Kamila Lunerová – Maqiyémi,
místonačelnice LLM
foto: autorka

Barbara Witermeyerová (z Nového Mexika) nadšeně představuje svým vnoučkům (ze Švédska) vlastnoručně vyrobený dřevěný nožík na patlání pomazánek na chleba.

Poklady z Mezinárodního woodcrafterského táboření

V devadesátých letech minulého století oba moji rodiče hojně komunikovali s organizacemi z celého světa, které se inspirovaly pravidly a principy života v přírodě, jenž je blízký matce Zemi, podle vzoru původních obyvatel Ameriky. Tuto filozofii studoval, vyzkoušel a publikoval pod názvem Woodcraft (Lesní moudrost) můj dědeček Ernest Thompson Seton. Roku 1902 založil první woodcrafterskou organizaci – The Woodcraft Indians (Indiáni lesní moudrosti), též známou jako Indian Scouts (indiánští skauti).

Historické kořeny woodcraftu a mnoha jeho odnoží se opět propletly díky úsilí mojí maminky Dee Seton Barber, která spojila woodcrafterské nadšence z celého světa v Institutu Ernesta Thompsona Setona (ETSI). Komunikovala s různými, na woodcrafterské filozofii založenými, skupinami po celém světě a vydávala

bulletin Green Leaves (Zelené listy), který obsahoval články plné inspirace, zkušeností a woodcrafterských historek.

V době, kdy moje maminka tolik žila pro Setonův institut, jsem naopak já fyzicky, citově i duchovně utíkala od svého woodcrafterského dědictví co nejdál. Přestože jsem jako součást své

doktorandské práce studovala literární práce svého dědečka, hořela jsem touhou všemu woodcrafterskému se vyhnout. Podařilo se. Teprve po osmnácti letech jsem začala být schopná nahlížet na dědictví, která jsem nechtěla vidět. Až nyní, po přípravě na Mezinárodní táboření woodcrafterských, po zážitcích a zkušenostech z něj,

jsem mnohem lépe schopna ocenit všechny dary, které mi prarodiče a rodiče zanechali, zejména pak praktické dovednosti, vůli učit se o sobě samé prostřednictvím ostatních a, snad nejdůležitější dar, schopnost bavit se.

Dostalo se mi tedy pocty být již třetí generací hostů v České republice a účastnicí letošního Mezinárodního táboření woodcrafterských, které se konalo na Kosím potoce, blízko Plané u Mariánských lázní. Když jsem se na tento velký výlet chystala, měla jsem strach. Bála jsem se, že nevím dost o historii woodcraftu. Moje milá přítelkyně Barbara Witemeyer mi opakovala, že ode mě nikdo nečeká víc než to, že přijedu a budu sama sebou. Můj nový přítel, Logan – Martin Kupka, mě ujišťoval, že to v Čechách v pohodě zvládnou, přestože jsem se bála jet do cizí země, jejíž jazyk neznám.

Když jsem tedy konečně s Loganem a jeho dvěma mladšími kamarády dojela do tábora, myslela jsem, že budu nesmírně vyčerpaná. Místo toho přišlo nadšení. Bylo nádherné odpoledne a první věci, které jsem vnímala, byly děti hrající si v potoce a dospělí v indiánských šatech věnující se svým pracím. Pro nově příchozí, a tedy i pro mě, byla připravena týpí a v dance lodge se sešla skupina těch, kteří připravovali odpolední program. Za nimi, na protější stěně jsem zahlédla velmi známou tvář – svého dědečka na fotografii z mládí. Cítila jsem jeho přítomnost tak silně, že se mi pozastavil dech a do očí mi vstoupily slzy, byla jsem ohromena tím, že zrovna já mám čest být jeho příbuznou.

Když se rozezněl buben a sněmovní průvod se dal do pohybu,

zvedl se vítr. Kráčela jsem blízko Logana, a když nám vánek pohladil vlasy, oba nás napadla stejná myšlenka: „Bizoní vítr vane.“ Zaplavila mě hrdost a kontinuita tradic, slzy mi stékaly po tváři a vítr je laskavě vysoušel.

Byla jsem požádána, abych nesla pochodeň světla krásy společně se Zuzkou Lunerovou. Chvilí poté, co všichni zaujali místa ve sněmovním kruhu, byly zapáleny pochodně. Zuzka šla v čele zapalujících, já za ní a za námi ostatní světla – pravda, síla a láska. Moc si vážím toho, že jsem

byla představena jako zvláštní host, a tak jsem s radostí poděkovala české Lize lesní moudrosti a předala jejímu vedení původní Windego pečeť, kterou používal Ernest Thompson Seton. Tato pečeť má patřit woodcrafterským, kteří ji mohou používat, a ne ležet zahrabaná v mém šuplíku. Předat tento dar bylo pro mě velkou poctou.

Každý další den začal setkáním uprostřed louky, kde jsme společně zazpívali Ranní píseň. Tato poklidná cesta, jak vzdát společně s ostatními díky světu kolem nás patří mezi okamžiky, které jsou mi nejdražší. V „Poselství rudého muže“ je ranní obřad popisován jako velmi osobní, vnitřně prožívaný rituál. Oba způsoby přivítání nového dne jsou pro mě velmi důležité a blízké.

Doufám, že při čtení tohoto textu také cítíte to radostné vzrušení, které mě zaplavuje, když vzpomínám na Mezinárodní táboření. Každý den přinášel různé dílničky, hry, závody, zpívání i přednášky a diskuse. Pořád jsem měla co dělat, moc mě bavilo vyřezávání nebo

vytváření šperků, užila jsem si hry, lukostřelbu, závody lodiček, fantastickou netradiční aukci, přednášku Dr. Annabellly Pollen o hnutí Kibo Kift, výlet do Bečova, a to jmenuji jen některé. Sama jsem měla dvě přednášky – jedna se týkala historie Seton Castle, kde jsem vyrůstala, a druhá měla téma „Prvenství“. Byla o prvním chlapeckém skautském táboře ve Spojených státech. Při zpracování tohoto tématu jsem čerpala z článku Williama Dycera, který publikoval ve třetím

čísle Zelených listů (Green leaves) v roce 1996. Další prvenství se týkalo Setonovy první návštěvy v Československu v roce 1936. Pracovala jsem s dosud nepublikovaným deníkem své babičky.

Dosud jsem měla sklony říznout se pokaždé, když se v mé blízkosti jen zjevilo ostří nože, takže když jsem se zúčastnila řezbářských aktivit, dala jsem si za cíl nevidět ani kapku vlastní krve. Nálada byla pohodová, všichni jsme se zájmem shlédli ukázkou, jak pracovat s nožem, abychom nakonec vyřezali lžici. Někteří účastníci, včetně spousty izraelských skautů, po chvíli přestali vyžadovat náplast na drobná poranění. Troška krve byla najednou úplně přirozenou záležitostí, nikdo z ní nedělal nic nebezpečného. Vžila jsem se do role židovské matky pluku, nad každým poraněním vyřkla „pche“, pomohla zastavit krvácení a udělila životní radu, že je rozumné držet napříště ostří nože daleko od vlastního masa. Začínající řezbáři byli nakonec hrdí nejen na své výtvořky, ale i na své jizvy. Já byla pyšná, že

jsem splnila svůj cíl a nežlza se – Wašte! Když jsme končili, venku se objevila dvojí duha. Připadalo mi, že sedím na konci duhy – se všemi táborovými poklady.

První soutěž, kterou jsem měla možnost vidět, bylo rozdělování ohně. Začínali muži, poté ženy. Publikum stálo kolem soutěžících snad ve čtyřech kruzích, dance lodge byla doslova „narvaná“. Všichni fandili. Nevšimla jsem si žádných upřednostňování, vnímala jsem jen vzrušení, radost a podporu všem, kteří do toho šli. A skutečně, brzy byla celá dance lodge cítit dýmem, z něhož byly rozfoukány jiskry ohně – Wašte!

Jednoho rána byl na programu závod lodiček. Lodičky měly být posuzovány podle krásy, rychlosti a schopnosti přežít lukostřelecké útoky. Vydala jsem se tedy pro materiál na výrobu svého modelu. Neměla jsem žádné nářadí, ani nůž, ani lepidlo. Nasbírala jsem několik úzkých klacíků, dlouhé listy kapradí, nějaké malinové šáší a stébla trávy a usadila se vedle svého týpí k práci. Svůj výtvar jsem nazvala Tom Sawyer. Byl to parádní raft se dvěma vrstvami klacíků a listů, které držely pohromadě díky lanoví z dlouhé trávy. Stěžeň byl dlouhý list kapradiny. Když jsem vor vyzkoušela na vodě, neprotékal a zdál se mi dost těžký na to, aby si s ním nepohrával vítr. Držel dobře!

Když začala soutěž o nejhezčí lodičku, ve vzduchu bylo cítit nadšení. Autoři představili svoje lodě, sdělili nám jejich jména a vyprávěli něco o vzniku a historii každého plavidla. Po posouzení estetických kvalit jsme se všichni odebrali k potoku. Břehy byly zaplněné davy nadšených diváků.

Konečně lodě odstartovaly. Tom Sawyer měl svoji vlastní hlavu. V prvním závodě vmanévroval mezi ostatní lodě, všechny předjel a cílem profrčel jako první. Ve druhém závodě se po startu držel ve vedení, ale pak se rozhodl vydat se ke břehu a pár minut si tam jen tak kotvit. Myslím, že šel na ryby, stejně jako jeho jménovec. A tak dovolil všem lodím, aby ho předjely, než se sám uráčil vrátit do závodu. Ve finálovém kole se lodičky dostaly pod palbu ručně zhotovených luků a šípů. Vypadaly, že se smluvily a utvořily flotilu, chránice tak jedna druhou.

Hodně jsem ocenila přednášku Dr. Annabellly Pollen o hnutí Kibo Kift. Díky ní jsem se rozhodla, že začnu pracovat na tom, abych porozuměla mechanismům toho, jak se woodcrafterské ideály přetvářely v různých skupinách. Předtím jsem totiž měla dojem, že všechny woodcrafterské organizace jsou vlastně jen jediná velká písmenkovaná polévka. Písmenka v ní byly pro mě všechny ty různé názvy v abecedním pořadí, zatímco chuť, barva a hustota mi připadaly stejné.

Zajímavá pro mě byla účast v porotě, která hodnotila nejlepší indiánský a woodcrafterský výrobek. Členové poroty dostali omezený počet hlasů, které měli rozdělit mezi vystavené výrobky. Nedostali jsme žádná návodná pravidla, jak věci posuzovat – řekli nám jenom, abychom je dle svého uvážení a svědomí rozdělili tak, abychom ocenili to, co my sami považujeme za nejpěknější. A tak si každý z nás musel utvořit vlastní kritéria hodnocení – zda se zaměří na detailní propracování, velikost, krásu či nápaditost. Mohli jsme hlasy

rozdělit mezi více výrobků nebo je všechny věnovat jedinému favoritovi. Bylo zjevné, že každá ze soutěžících věcí vznikla díky velké trpělivosti, dovednosti a umu s patřičnou hrdostí. Mě osobně nejvíce uchvátily korálkované a kožené výrobky. Hodně si vážím toho, že jsem v porotě mohla být.

Pochopila jsem, že lesní moudrost je praktikována díky sdílení času s ostatními v prostředí přírody, že je to naslouchání výzvám, které si nastavujeme my sami, a že je to vytváření pocitu oprávněné hrdosti nad našimi vlastními úspěchy. Jak mi řekl Filip Chmel, náčelník Ligy lesní moudrosti: „Je to způsob života.“ A tak jsem se učila, jak žít woodcraft, získala jsem mnoho přátel s výjimečnými nadáními a radostnými srdci. Vystoupila jsem ze své všední existence a odhodila všechny obvyklé masky.

Děkuji Barbaře Witemeyer za to, že mě pozvala na táboření, a Martinu Kupkovi (Loganovi) za to, že mi dodával odvalu, že se o mě staral a hostil mě. Děkuji Kamile Lunerové (Maqyími) za to, že mi ukázala skvělé woodcrafterské knihy a příručky, které byly v poslední době publikovány. Jejich uspořádání a ilustrace předvádějí ty nejlepší hvězdné talenty, které v Lize lesní moudrosti jsou. Děkuji Pavlu Čechovi (Machímiovi) za nádherně ilustrovaný kalendář a Áje Lehké za obdivuhodné fotografie. Děkuji Janu Bejčkovi (Tokhata Manimu) za společné prohlížení kroniky Velké rodiny. Děkuji Radce Skoupilové (Waš-tewin) za to, že mě vzala k sobě domů a adoptovala mě do jejich kmene. Děkuji všem účastníkům

Mezinárodního táboření za to, že mi umožnili poznat se a být sama sebou.

Těším se na to, že zůstanu v kontaktu se Šárkou a Nicol, které provádějí svůj výzkum. Mám před sebou spoustu cílů – najít zbytky nějakých na woodcraftu založených organizací, které jsou možná roztroušeny po Spojených státech, porozhlédnout se po možnostech, jak přeložit a vydat některé woodcrafterské publikace a ukázat woodcrafterský program naší zemi. Chci zkusit najít prostředky k podpoře možnosti uspořádat příští mezinárodní táboření v Novém Mexiku, snad za šest let? A určitě musím najít cestu, jak vzít celou svoji rodinu na výlet do České republiky. Mám co dělat!

S modrou oblohou!

*Julie A. Seton, Ph.D., vnučka
Ernesta Thompsona Setona,
zakladatele woodcrafterského hnutí;
přeložila Kateřina Benešová –
Wičanhpi, Drum bun.
foto: Tomáš Koubek – Okeya*

Mezinárodní táboření woodcrafterů 2014 očima Izraelců

Chceme se s vámi podělit o jedinečný zážitek, dost možná ten nejšílenější zážitek celého našeho dosavadního života. Vystihnout pomocí slov a obrázků atmosféru woodcrafterského táboření se nám zdá nemožným, ale pokusíme se...

Když jsme dorazili do českých lesů, pochopili jsme, co vlastně doopravdy znamená sousloví

„kulturní šok“. Byli jsme například jediní oblečení do normálních oděvů, zatímco všichni ostatní chodili v tradičních indiánských šatech. A tak jsme zvolili cestu integrace a zkusili se začlenit, jak jen to šlo. Následující týden jsme přijali způsob jejich života, způsob života indiánů.

Každé ráno jsme uvítali Ranní písní, která děkovala za příchod

nového dne, a abychom se řádně probudili, běželi jsme do „sprchy“, rozuměj do řeky. Používali jsme ekologicky nezávadná mýdla, abychom řeku neznečistili. Usušili jsme se pohybem při tradičních hrách a sportech na sluníčku, a tak není divu, že jsme brzy dostali pořádný hlad.

Vařili jsme si sami – vedle izraelských jídel jsme vyzkoušeli

Originál článku si můžete přečíst na adrese:

www.zofim.org.il/magazin_item.asp?item_id=664345625476&troop_id=537822481

i některá indiánská. Poté, co jsme se naučili vyřezávat, jsme si připravili vyrobené misky a lžice. A po jídle jsme samozřejmě museli sami umýt nádoby.

Během dní jsme se postupně naučili vyrábět indiánské šperky, připravovat dřevo na oheň, střílet z luků, rozdělovat oheň třením dřev. My jsme naopak předali izraelské skautské znalosti vázaných staveb.

Se západem slunce jsme se sešli kolem táborového ohně, zpívali indiánské písničky, tančili tradiční tance. A pak jsme venku pod hvězdnou oblohou zazpívali Večerní píseň, abychom poděkovali za další překrásný den.

V táboře byli lidé z celého světa, věkem mezi dvěma a dvaadvadesáti lety. Přijeli Švédové, Angličané, Američané i obyvatelé Nového Mexika. Nicméně čeští indiáni byli pro nás největší inspirací. Usměvaví lidé, kteří přirozeně věří ve smysl ochrany přírody, spojení se zemí a rozumné využívání přírodních zdrojů. Díky nim jsme porozuměli významu nezištného sdílení a obdarování, pohledu na člověka jakožto lidské bytosti bez ohledu na jeho věk a postavení a také uznání kmenovým náčelníkům a aktivním dospělým.

Pomysleme na to, jaké je žít v dnešním rozvinutém světě v těchto primitivních táborových

podmínkách a rozvíjet opravdové hodnoty a tradice. Místo sledování televize se při táboření tvoří vlastní zábava, ať už jsou to hry, obřady či dílničky. Místo reproduktorů jsou v táboře děti, které obejdou táborníky s bubnem a všem sdělují program dne.

Obzvláště silným zážitkem pro nás byla návštěva cizí země ve chvíli, kdy ta naše vlastní je ve válečném stavu. Jednoho večera jsme se sesedli kolem ohně a odpovídali na otázky týkající se naší víry, náboženství, kultury a situace v naší zemi. Místy smutné povídání skončilo mnoha přáními míru lidem i našemu státu.

Prošli jsme úžasnou zkušeností a vrátili se zpět do Izraele se spoustou nových nápadů a velkou chutí do práce!

S láskou vzpomínáme na přátele z táboření, po nichž se nám už teď stýská.

*Delegace izraelských skautů
na mezinárodním woodcrafterském
táboření v České republice
Přeložila Kateřina Benešová –
Wičanhpi, Drum bun
foto: Tomáš Koubek – Okeya*

Výlet na ostrov Skye

Nejvyšší partie ostrova Raasay.

Ostrov Skye se rozkládá na západním pobřeží Skotska a je největším ostrovem souostroví Vnitřní Hebridy. Na ostrově žije v současnosti necelých 10 000 obyvatel. Hlavní zaměstnání místních obyvatel je turistický ruch, výroba whisky, zemědělství, a to zejména chov dobytka. Největší město na ostrově je Portree, kde se nalézá malebný přístav. Ostrov má členité pobřeží s množstvím menších či větších zálivů a vysokých útesů a jeho reliéf je hornatý. Nejvyšší hora Sgurr Alasdair v pohoří Cullin Hills dosahuje výšky 992 metrů.

Ostrov měl v 19. století více než 23 000 obyvatel. V průběhu posledních dvou set let se celá Skotská Vysočina (anglicky Highlands) postupně vylidňuje tak, že počet obyvatel severního Skotska klesl více než o 50 %. Důvodů bylo hned několik. V 19. století nahrazoval tradiční zemědělství ekonomicky výnosnější chov ovcí a nájemníci půdy (půdu pronajímali klanoví vůdci obyvatelstvu) byli vyháněni ze svých polí. Obyvatelé Highlands odcházeli do měst

nebo emigrovali do Severní Ameriky, Austrálie nebo na Nový Zéland. Druhá vlna emigrace přišla po 1. světové válce, kdy zažil skotský průmysl obrovskou krizi. Dnes jsou Highlands velice řídké osídleny a na mnohých místech můžeme spatřit ruiny starých vesnic.

Do Skotska jsme se vypravili s kamarádem z Prahy na začátku května celkem na deset dní. Let z Prahy trvá dvě a půl hodiny. Z Edinburghu jsme pokračovali vlakem na Skye druhý den,

a to ve čtyřech, protože se k nám připojili přátelé, kteří žijí ve Skotsku už více než pět let. Normálně jsou vlaky ve Velké Británii drahé. Důležité je rezervovat si jízdenku dlouho dopředu. Květen jsme si vybrali proto, že v letních měsících je Skotsko plné otravných komárů. Když se k častému dešti přidají hejna komárů, je zde pobyt nesnesitelný.

Na ostrov Skye se jede z Edinburghu asi 4 hodiny přes Inverness. Poslední zastávka je

Útesy na západním pobřeží ostrova.

Krajina na severu ostrova Skye.

ve stanici Kyle of Lochalsh, kde je jediný most spojující ostrov s pevninou. První dva dny jsme měli v plánu strávit v pohoří Black Cuillin a vystoupit na nejvyšší horu ostrova. Bohužel tyto dva dny téměř v kuse přišlo. Skotské počasí je deštěm přímo proslulé a my to zakusili na vlastní kůži. Bez nepromokavé bundy, kalhot, bot a návleků se zde člověk neobejde. Na Sgurr Alasdair vystoupila jen polovina naší výpravy (já jsem vyměkl na úpatí v dešti, mlze, zimě a po úmorném výstupu suťovým polem). Dvě noci jsme přečkali ve stanech (naštěstí nepromokly) a mohli jsme pokračovat dál.

Do městečka Dunvegan na severu ostrova jsme jeli stopem. U Dunveganu je typický skotský hrad, jaký můžete znát z filmů, ale naším hlavním cílem bylo západní pobřeží ostrova s nádhernými vysokými útesy. Po přechodu menšího horského hřebenu, kde jsme se po kotníky brodili v podmáčeném vřesovišti, jsme dorazili do tzv. bothy, což je malá chatička, ve které lze přespat. Tyto

chatičky jsou postavené v turistických oblastech Británie a jsou poměrně luxusně vybavené. Konkrétně v této byl i krb, což jsme ocenili na sušení věcí. Druhý den jsme vyrazili k útesům, které byly opravdu divoké. Útesy jsou dokladem sopečné činnosti na severní straně ostrova a některé dosahovaly výšky až 80 metrů nad hladinou moře. Další noc jsme opět

přespali v bothy. Dobré bylo, že jsme za celé dva dny nepotkali jediného člověka. Všude byly pouze ovce. Turistika, tak jak ji známe my, tedy s batohem na zádech a spaním v přírodě, rozhodně není ve Skotsku populární. Jen malé procento Skotů vyráží do přírody na výlety.

Zbývaly nám poslední dva dny na ostrově a my se rozhodli

Vrchol Dún Caan na ostrově Raasay.

Cullin Hills.

vypravit přívozem z ostrova Skye na menší ostrov Raasay. Ostrov Raasay leží mezi Skyem a skotskou pevninou. Na ostrově žije v současnosti sotva sto obyvatel, ačkoliv v roce 1803 zde žilo více než 900 lidí! Na Raasay jsme strávili dvě noci na louce ve společnosti stáda ovcí. Vystoupili jsme na nejvyšší vrchol ostrova Dún

Caan (433 metrů), ze kterého byl nádherný výhled zpátky na ostrov Skye. Na tomto ostrově jsme se dostali do skutečně divukrásných a jakoby lidskou rukou nepoznamenaných končin. Všude přítomné ovce a pozůstatky staré vesnice Hallaig ukazovaly, že i sem člověk vkročil. Zajímavostí ostrova je důl na železnou rudu,

který byl v provozu od roku 1912 do roku 1922 a během 1. sv. války v něm pracovali němečtí zajatci. Dnes je vedena po povrchových pozůstatcích dolu naučná stezka.

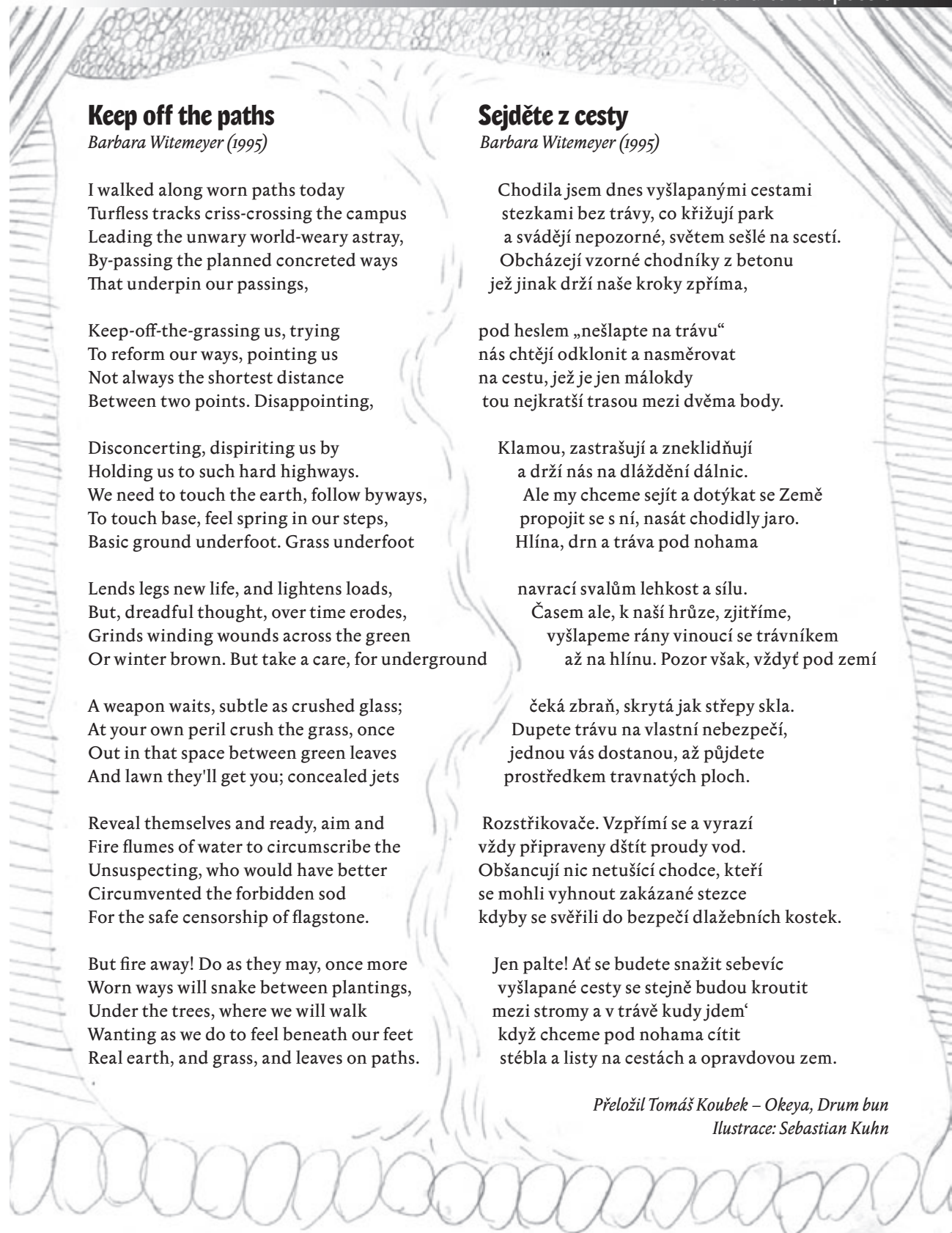
Tento ostrov nám všem učaroval přírodní divokou krásou a určitě ho doporučuji k návštěvě.

Na skotských ostrovech jsme byli celkem šest nocí. Poslední třidny výletu jsme si vyhradili na návštěvu Edinburghu, kde jsme bydleli u našich přátel. Edinburgh je hlavní město Skotska se světově známým hradem na vysokém ostrohu. Celé město je položeno v členitém terénu. Za návštěvu určitě stojí historické centrum, ale také množství muzeí, která jsou zdarma (nejzajímavější asi People's Museum a National Museum of Scotland). Výlet do Skotska určitě doporučuji. Skotsko je plné historických památek. Jeho krajina je sice úplně jiná než u nás, ale má své vlastní kouzlo.

*Martin Šimůnek – Tarzan, Jestřábi
foto: autor*

Krajina na ostrově Raasay s pozůstatky staré vesnice.

Keep off the paths

Barbara Witemeyer (1995)

I walked along worn paths today
Turfless tracks criss-crossing the campus
Leading the unwary world-weary astray,
By-passing the planned concreted ways
That underpin our passings,

Keep-off-the-grassing us, trying
To reform our ways, pointing us
Not always the shortest distance
Between two points. Disappointing,

Disconcerting, dispiriting us by
Holding us to such hard highways.
We need to touch the earth, follow byways,
To touch base, feel spring in our steps,
Basic ground underfoot. Grass underfoot

Lends legs new life, and lightens loads,
But, dreadful thought, over time erodes,
Grinds winding wounds across the green
Or winter brown. But take a care, for underground

A weapon waits, subtle as crushed glass;
At your own peril crush the grass, once
Out in that space between green leaves
And lawn they'll get you; concealed jets

Reveal themselves and ready, aim and
Fire flumes of water to circumscribe the
Unsuspecting, who would have better
Circumvented the forbidden sod
For the safe censorship of flagstone.

But fire away! Do as they may, once more
Worn ways will snake between plantings,
Under the trees, where we will walk
Wanting as we do to feel beneath our feet
Real earth, and grass, and leaves on paths.

Sejděte z cesty

Barbara Witemeyer (1995)

Chodila jsem dnes vyšlapanými cestami
stezkami bez trávy, co křížují park
a svádějí nepozorné, světem sešlé na scesti.
Obcházejí vzorné chodníky z betonu
jež jinak drží naše kroky zpřímá,

pod heslem „nešlapte na trávu“
nás chtějí odklonit a nasměrovat
na cestu, jež je jen málokdy
tou nejkratší trasou mezi dvěma body.

Klamou, zastrašují a zneklidňují
a drží nás na dláždění dálnic.
Ale my chceme sejít a dotýkat se Země
propojit se s ní, nasát chodidly jaro.
Hlína, drn a tráva pod nohama

navrací svalům lehkost a sílu.
Časem ale, k naší hrůze, zjistíme,
vyšlapeme rány vinoucí se trávníkem
až na hlínu. Pozor však, vždyť pod zemí

čeká zbraň, skrytá jak střepy skla.
Dupete trávu na vlastní nebezpečí,
jednou vás dostanou, až půjdete
prostředkem travnatých ploch.

Rozstříkovače. Vzpřímí se a vyrazí
vždy připraveny dštit proudy vod.
Obšancují nic netušící chodce, kteří
se mohli vyhnout zakázané stezce
kdyby se svěřili do bezpečí dlažebních kostek.

Jen palte! Ať se budete snažit sebevíc
vyšlapané cesty se stejně budou kroutit
mezi stromy a v trávě kudy jdem'
když chceme pod nohama cítit
stébla a listy na cestách a opravdovou zem.

*Přeložil Tomáš Koubek – Okeya, Drum bun
Ilustrace: Sebastian Kuhn*

Kdopak by se dětí bál

Pohrávali jste si někdy s myšlenkou odjet (nejen) do Anglie jak au-pair za jazykem, kulturou a zážitky? Nejste si jisti, jestli na to máte, jestli převažují pro či proti? Na to můžu říct jen jedno – neváhejte a jedte!

Já, mladší Rupert (3 roky) vpředu a starší Jasper (5 let) vzadu.

Jede se do Anglie

Jak to celé vlastně začalo? Začalo to tím, že jsem se nedostala na vysokou školu. Najednou se přede mnou rozléhala prázdnota a dál než na třetího září, kdy jsem letěla z Kanady domů, jsem neviděla. Chvilí jsem si projížděla všechny možné scénáře a zhodnotila jsem, že s maturitou z gymplu, takže skoro s ničím, pro mě bude nejlepší zatnout zuby a odjet do Anglie na zkušenou.

Rozhodování agentura versus zkusím štěstí bylo jasné. Bez agentury bych do toho nešla. I když jsem později v Anglii měla pár známých, které se tam dostaly přes webovou stránku, sama jsem si raději zaplatila Student Agency kvůli pocitu jistoty, že když

se něco pokazí, mám se na koho obrátit. Protože jsem měla špatné předchozí zkušenosti s jinou agenturou, byla jsem mile překvapena vstřícností a efektivitou práce právě SA. Netrvalo to ani dva týdny od podání žádosti a už mi přišla první nabídka. Tou pravou rodinou se pro mě pak stala druhá. Správný výběr je opravdu důležitý. Může vám z pobytu udělat dovolenou nebo peklo.

Co je vlastně potřeba?

Nejdůležitější je mít co nabídnout. Člověk si musí sehnat dvě dobré reference; čím víc zkušeností s dětmi, tím lépe. Dalším klíčovým atributem je úroveň angličtiny. Jistě, jezdíme si tam angličtinu zlepšit, ovšem jsou rodiny, které

raději sáhnou po někom, kdo má jazyk na vyšší úrovni, aby se tak předešlo případným komplikacím v komunikaci s dětmi.

Dalším krokem je pak Skype rozhovor s rodinami, ze kterého se občas může vyklubat pěkný oříšek. Když se do toho pustíte, doporučuji mít funkční web kameru. Jo, zní to jako nedůležitá věc, ale při rozhovoru je hodně znát, jestli se vidíte nebo ne.

Když už se prokoušete všemi krásami papírování s agenturou/rodinou, zbývá to dořešit už „jen“ v Čechách. Pokud jste bez statutu studenta a jedete déle jak na půl roku, nejrozumnější je odhlásit se od vaší zdravotní pojišťovny a vše mít kryté pouze cestovním pojištěním. Po příjezdu zpět se pak jen opětovně přihlásíte.

Pomoc, už jsem tam

Po příjezdu do rodiny je nutné co nejrychleji zbourat jazykovou a pocitovou bariéru. Víím, je to divné, najednou u někoho máte žít jako člen rodiny, sdílet kuchyň, obývací, koupelnu... Nejlepší je oprostít se od „divných pocitů“, s rodinou otevřeně komunikovat a za chvíli si budete připadat jako doma. Osobně jsem s nimi hned při první možnosti dořešila platové podmínky, to, že chci jet na Vánoce domů i každý detail mých pracovních povinností. Hodně důležitým tématem je uklízení. Téměř každá au-pair musí doma i trochu uklízet. Opět – já měla

štěstí, moc úklidu se po mně nechtělo, avšak znám holky, které byly spíše za uklízečky než za au-pair. Uklízení je potřeba při hovoru důkladně probrat, aby člověk věděl, do čeho jde.

Další věc, která se nezdá být záluďnou, je pes. Nevinná otázka – Nevadí ti, že máme psa? Nebudeš se o něj muset skoro starat – může být zavádějící. My jsme měli nevychovaného křížence čivava a jack russel. Byl roztomilý, to ano, ale občas mi dělal ze života peklo. Starala jsem se o něj skoro stejně jak o děti. Takže pozor na psy. Prostě hned jak to jde, ať obě strany vyloží karty na stůl, ať všichni vědí, o co jde. Pomůže to i při řešení potencionálních vzniklých problémů.

A je to tu – děti

Dříve nebo později dojde na děti. Všechny historky, co jste o anglických dětech slyšeli, můžete zapomenout. Pravda je stejně jiná. Moji dva kluci byli naštěstí celkem vychovaní a já je dokázala udržet v opratích, takže kázeňské problémy jsme nikdy moc neřešili. Ovšem vždy se něco najde. V našem případě to bylo třeba jídlo. S tím se v mé rodině neskutečně plýtvalo, a když jsem viděla děti, jak se nimrají ve večeri, rostla jsem. Jinak obecně vzato jsem si neměla na co stěžovat. Velkou výhodou bylo také to, že jsem byla první au-pair, takže jsem si více méně mohla nastavit svá vlastní pravidla a nemusela se zabývat tím, kdo co přede mnou jak dělal.

Sociální život

V dnešní době Facebooku je najít si au-pair známé otázka pár chvil. Přirozeně, záleží na tom, do jakého jedete města a v jakou dobu.

Pes potíživista.

Přes léto jezdí do Anglie více děvčat, když tam pobudete dlouhodobě, několik se vám jich tam vystřídá. Já měla známou z Polska, která je v Yorku už třetím rokem, tudíž sít jejích známých je hodně hustá. Se znalostí okolí se stala ideálním průvodcem nováčka.

Jak to celé zpětně vidím?

I když to byl chvílemi pěkný „záhul“, odjet na osm měsíců do Anglie považuji za jedno z nejlepších rozhodnutí, co jsem kdy udělala. Nejen že slunná (ano, čtete správně) Anglie je nádherná země s milými lidmi a krásnou krajinou, dostala jsem školu života, kterou bych jinak nezažila. Získala jsem představu o tom, jaký je život matky, protože tu vlastní kluci viděli tak hodinu denně. Zbytek byl na mě. Dalším přínosem bylo podstatné navýšení mé tolerance. I když je vstřícnost potřeba oboustranná, au-pair se vždy musí přizpůsobit podstatně více, protože se přeci jen žije podle pravidel rodiny. A když člověk nechce mít potíže, prostě zatne zuby a ty

maličkosti, co by ho jinak neskutečně vytáčely, prostě přejde.

Angličtinu nemusím snad ani zmiňovat. Do dokonalosti mám samozřejmě hodně daleko, ale zlepšení je hodně znatelné. A co si budeme povídat, v dnešní době je potřeba umět anglicky, zvláště pokud člověk nehodlá strávit život zalezlý někde doma bez kontaktu se světem.

Abych nepsala jen o praktických věcech, na závěr bych měla zmínit i zábavu. Viděla jsem kus země, zažila spoustu krásných věcí, vytvořila si přátelství nejen s rodinou, u které jsem bydlela, ale i s jejich rodiči a sourozenci. Už teď se nemůžu dočkat, až se zase podívám zpět do Anglie, tentokrát bez okovů jménem pracovní povinnosti.

Po návratu domů jsem získala takový ten nadhled, který mi před tím chyběl, a také jsem konečně docenila, jak jsou Čechy krásné. I když Anglie je také krásná, volání rodných kořenů nejde umlčet.

Společné Vánoce.

Vy, kdo uvažujete o něčem podobném, neváhejte! Rozhodně nebudete litovat. Ta zkušenost stojí za všechny trable a nesnáze, které by vás v cizí zemi mohly potkat.

Nicol Jará – Zi, Tate Osmaka
foto: archiv autorky

Jak si splnit čin 3CC7 – Návštěva představení

NÁVŠTĚVA PŘEDSTAVENÍ Navštiv 6 představení jednoho souboru nebo navštiv 6x jednu instituci (divadlo) a napiš recenze nebo pohovoř o těchto představeních, přičemž se vyjádříš o kvalitě souboru či instituce. Z toho na 2 představení vezmi skupinu osob, obstarej lístky a před představením jim vysvětlíš, o co půjde, jaký je stručný děj a řekni něco o autorovi, jeho krátký životopis. VELKÝ ČIN

„Jak to, že tenhle čin ještě nemám, když každou chvíli v nějakém divadle sedím, to se na to musím podívat,“ byla první myšlenka, když jsem asi před rokem pročetla Svitek březové kůry. Ale ukázalo se, že tak jednoduché to nebude. A jaké to tedy bylo?

S láskou k divadlu se dá začít v jakémkoli věku. Všichni totiž potřebujeme občas snít, smát se, truchlit, doufat nebo věřit. Na okamžik nechat žít ty na jevišti a skrz jejich příběh lépe pochopit ten náš.

Do divadla chodím celý život. Na všechny žánry. Jako holčička jsem chodila s babičkou na operní

představení do Národního divadla a Státní opery. Pak jsem začala pravidelně chodit na činohru a k té mě přivedl (kromě mé maminky) Klub mladého diváka. A balet? Naprosto přesně si pamatuji, jak jsem ve svých pěti letech, opět s babičkou, stoupala po (v mých dětských očích nekonečných a obrovských) schodech do Národního divadla na Louskáčka. Dokonce si vybavuji, jaké jsem měla šaty a bílé rukavičky. Tam někde to začalo.

Pokud si teď říkáte, že následující článek je pouze pro milovníky divadla, a vy patříte k těm, kteří mají divadlo spojeno s nucenými

školními představeními a ta ve vás zanechala ne zcela příznivý dojem – nebojte se a klidně čtěte dál. Myslím, že tenhle čin je vhodný jak pro divadelní nadšence, tak pro ty z vás, kteří do divadla zajdete sporadicky nebo vůbec. Pokud patříte mezi poslední skupinu, neházejte flintu do žita – osobně si myslím, že čin je pro vás jako stvořený. Všechno je jen otázka úhlu pohledu. Smyslem plnění činů je přece naučit se a vyzkoušet si něco nového. Tak proč ne zrovna divadlo?

Jisté však je, že je to čin dlouhodobější. Nejde jen o to koupit šestkrát lístek do stejného divadla

nebo na stejný divadelní soubor s tím, že když půjde celá rodina, mám splněnu i podmínku, že jsem s sebou vzala skupinu osob.

„Dobré divadlo začíná dobrým vrátěním.“

Jan Werich

Těm, kterým divadlo zatím nepřišlo k srdci, doporučuji začít plněním činu. K jeho splnění potřebujete navštívit různé divadelní žánry a také koncert vážné hudby. Můžete například zjistit, že činohra je úžasná věc, a balet že jste prospali. Každopádně i prospaný balet se cení, především v očích vaší partnerky nebo partnera, ti budou mít dobrý pocit ze společného zážitku. Jen nesmíte spát moc nahlas. Pokud znáte někoho, kdo do divadla chodí rád, určitě se poraďte, na co jít. Začátečnickům tedy přeji, aby si našli svůj divadelní žánr a skrz něj objevili třeba i ty další. A když ne, tak jste to alespoň zkusili. I tak máte můj obdiv a čin je po zásluze váš.

„Pro neutuchající potlesk diváků byla přestávka několikrát opakována.“

Kdo do divadla chodí pravidelně, tomu nebude dělat problém zaměřit se na určité divadlo nebo divadelní soubor. Chceme-li zkusit velký čin, musíme mít na paměti, že jeho součástí je zorganizovat dvě návštěvy pro skupinu osob. A tady je potřeba myslet trochu dopředu a vybírat divadlo nebo soubor s ohledem na tuto podmínku. Například já jsem se původně rozhodla pro divadlo Viola. Je to divadlo zaměřené především na literární tvorbu a poezii. Chodím do něj dlouho a poměrně často, a tak se mi zdálo logické

navázat na to, co už jsem viděla. Na některá představení byly hotové už i moje recenze. Ale najednou jsem si uvědomila, že se momentálně pohybuji ve společnosti rodičů s malými dětmi a tudíž se mi nepodaří oslovit větší počet milovníků poezie a udělat s nimi výpravu za krásou například Prévertovy poezie. Ne, že bych neznala milovníky literárních večerů, ale všichni mají malé děti a ty jsou teď poezií jejich praktického života. Buď jsou nemocné nebo je nemá kdo hlídat, nebo obojí zároveň. Nechtěla jsem se ale svého snažení vzdát a nakonec slovo dalo slovo a s kamarády a jejich i mými dětmi chodíme na baletní představení do Národního divadla. Stačilo zajistit předplatné. Než se společně s dětmi na představení vydáme, povídáme si o tom, co nás čeká, o čem to bude, kdo složil hudbu a udělal choreografii, kdo bude tančit. Před představením Čarodějův učeň jsme se podívali na film, před Louskáčkem si přečetli libreto atd. Po divadle pak všichni zajdeme někam do cukrárny a u dortíků hodnotíme, co jsme viděli. Je to úžasné, protože dětské oči často vidí věci úplně jinak.

Od návštěv jednoho divadla jsem nakonec přešla k návštěvám divadelního souboru (soubor baletu ND vystupuje na všech čtyřech scénách Národního divadla).

„Nevděčná je práce kritikova. Slovy, slovy, slovy soudit slova, slova, slova.“

Jiří Žáček

Ve znění činu se říká: ... a napiš recenze nebo pohovoř o těchto představeních, přičemž se vyjádříš o kvalitě souboru či instituce.

Jak uchopit tuhle větu, nejsme přece žádní divadelní kritici?

A bude to vůbec zajímat ostatní? A jak jim mám svoje písemné snažení smysluplně prezentovat?

Určitě se nenechte odradit. Nejde o žádné odborné divadelní kritiky, účelem je zamyslet se nad tím, co jsme viděli. I zpracování je zcela na vás. Může mít formu klasické úvahy, myslím ale, že se hodí například i prezentace v power pointu, kde můžete použít fotky z představení, vložit video apod. Jen je potřeba dodržet význam slova „napiš“ – text musí být váš, ne přejetý. Kdo je odvážnější, může své recenze prezentovat v podobě článku do nějakého časopisu (školního, místního plátku, časopisu některého spolku a podobně) Můžete použít webové stránky kmene a své komentáře či recenze vložte na ně.

Kdo nerad píše, má možnost o tom, co viděl, mluvit. Udělte pro své přátele nebo členy kmene divadelní večer, představte jim jednotlivé žánry (viz čin) nebo se věnujte podrobněji konkrétnímu divadlu či souboru (velký čin).

Možná je nadchnete a půjdou se podívat sami. I když myslím, že úplně stačí při setkání s přáteli povyprávět, na čem jste naposledy byli v divadle a jak se vám to líbilo. Prostě každý podle svých schopností a možností. Však vy už něco vymyslíte.

A tak vám do budoucna přeji jen kladné divadelní zážitky – pro mě osobně bylo plnění tohoto činu krásné a jako bonus mi přineslo moc hezký čas strávený se svými dětmi.

Gabriela Modřanská – Gábina,
Tussilago

3CC7 Návštěva představení
M Besedník

Suché malby Návahů

V roce 2008 jsem publikoval článek "Proces a syntéza v antropologii" (Salzmann 2008). V článku jsem se věnoval několika obecným aspektům antropologie v americkém smyslu slova. Obecné pojmy, které jsem uvedl a ilustroval příklady, jsou proces, korelační vztahy, holizmus a interdisciplinární souvztažnosti.

V tomto článku chci ukázat, jak navažské (Navajo) "pískové obrazy" (sandpaintings), které se často popisují izolovaně jako specifický případ výtvarného umění, lze holističtěji, a proto úplněji, chápat jako aktivitu, která má blízké a neoddělitelné vztahy k jiným aspektům navažské kultury. (A protože délka článků v tomto časopisu je omezena, bude nutno i tento přístup podstatně zkrátit.)

O Návazích obecně

Návahové se dostali na severoamerický Jihozápad asi během 14. století. Přišli ze západní Kanady, kde kmeny mluvící jazyky athabaské jazykové rodiny stále žijí. Původní navažská rezervace byla zřízena americkou vládou v roce 1868. Od té doby byla několikrát rozšířena, hlavně na území Arizony, a dnes má rozlohu 64 tisíc čtverečních kilometrů a je třikrát větší než stát Massachusetts. Počet Návahů rovněž roste, a jejich dnes v rezervaci a v sousedních státech přes čtvrt milionu. Na rozdíl od Pueblanů kulturní oblasti Jihozápadu nežijí Návahové ve vesnicích a jejich hogany (hogan; zpravidla šestihřanné obydlí postavené z kmenů) jsou roztroušeny po jejich rezervaci. Navažky jsou známy pro velmi kvalitní tkaní tzv. navažských koberců nebo dek, a muži i ženy pro jejich výrobu předmětů ze stříbra. Jedna z navažských kulturních

Kojot krade oheň.

zvláštností jsou tzv. pískové malby. Protože navažské malby nejsou z písku, ale ze suchých barevných prášků, Clyde Kluckhohn (1962) pro ně začal užívat termín drypaintings (tj. suché malby). Je to tedy termín vhodnější, a budu ho užívat i v tomto článku.

Suché malby – fyzické aspekty

Navažské suché malby se velmi liší co do velikosti. Nejmenší jsou jen 40 centimetrů v průměru a jsou vytvořeny dvěma nebo třemi muži

během jedné hodiny. Největší jsou šest až sedm metrů v průměru a pracuje na nich až patnáct mužů ve velkém hoganu, zvláště pro tento účel vystavěném. Vytvořit takovou velkou suchou malbu trvá téměř celý den, a celý komplexní obřad může trvat až devět dnů. Suché malby jsou vytvořeny na hladce urovnaném písku nebo na vydělané kůži rozprostřené na podlaze hoganu. Malby nejsou náhodné: pokud mají léčitelskou funkci, jejich tvar a význam jsou dány předem na základě diagnózy

pacientova zdravotního problému. Bylo zaznamenáno přes pět set různých suchých maleb, a výběr mužů, kteří malbu vytvářejí, je určen jejich znalostí malby, která se má vytvořit. Každá malba je totiž spojena s určitým obřadem, který zpravidla předpisuje podobu malby a jejího provedení. Barvy a tvary maleb se liší od případu k případu, ale čtyři barvy jsou základní – bílá, modrá, žlutá a černá. Barvy jsou připraveny z rozemlněných minerálů, černá je z dřevěného uhlí.

Navažská teorie nemoci

Buď je nemoc způsobená „svatými lidmi“ (Holy People) kvůli porušení mnoha navažských tabu, anebo je nemoc následkem aktivity místních nebo cizích duchů. Mezi navažskými tabu je například vyhýbání se stromům zasaženým bleskem; zabití kojota, medvěda, plazů nebo některých ptáků; poždání ryb a syrového masa; krájení melounu špičkou nože; a mnoho jiných.

Léčitelské ceremonie

Léčitelské ceremonie jsou události, při nichž je dána rovnováha věcí do pořádku. Účel suchých maleb je přivést nadzemské lidi dohromady s místními lidmi – "svatými lidmi" s pozemskými lidmi. Velká ceremonie může stát několik tisíc dolarů, většinou zaplacených v hotovosti. Návaho (zpěvák), který ceremonii řídí, musí znát všechny zpěvy nazpaměť, jinak obřad ztrácí platnost

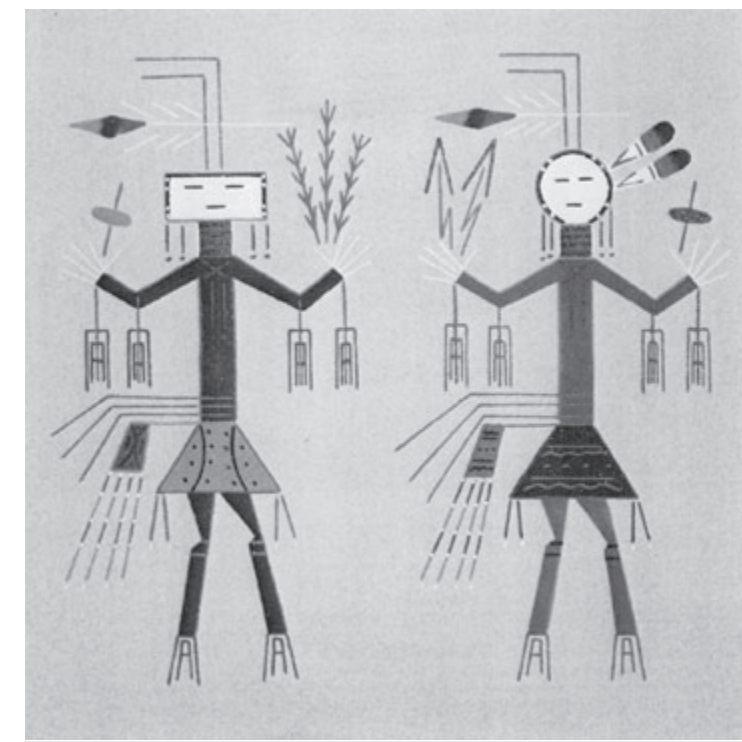
Bibliografie:

KLUCKHOHN CLYDE A DOROTHEA LEIGHTON, *The Navaho*, Revised edition. New York: The American Museum of Natural History, 1962.
SALZMANN ZDENĚK, "Proces a syntéza v antropologii", str. 15–24. In *Okno do antropologie*, PETR SKALNÍK A LÍVIA ŠAVELKOVÁ, eds. Sborník vědeckých prací Univerzity Pardubice, katedra sociálních věd. Pardubice, 2008.

a pacientův stav se může zhoršit. Tak například se konala ceremonie za mladého člověka, který trpěl chronickým onemocněním pokožky. Důvod prý byl ten, že jeho otec před dvěma roky neúmyslně zabil hada. Když je suchá malba dokončena a paci-

seznamují a často se později navažské páry berou. Ale to je jiné téma. Po zpívání se zpěvák dotýká pacienta na bolavých místech a ceremonie je ukončena.

Po obřadu je suchá malba zničena. Barevná kresba je smíchána s pískem a pečlivě posbírána

Mužské a ženské božstvo.

entova rodina a návštěvníci jsou pohoštěni, pacient je posazen doprostřed suché malby a zpěvák začne zpívat. "Svatí lidé" jsou vyzváni se dostavit, vstoupit do suché malby a odtamtud do pacienta, aby ho uzdravili. Během obřadu se mladí Návahové, kteří sem přišli jako návštěvníci,

a vzata tam, kde může být bezpečně odstraněna.

Zdeněk Salzmann

2V6 Etnografie přírodního národa

M Znalec přírodního národa

Tubus na ligovou vlajku – příběh kresby

Na táboře jsem byl požádán, abych popsal význam symbolů na koženém tubusu, sloužícímu jako schránka vlajky Ligy lesní moudrosti, na jehož výrobě jsem se měl tu čest podílet. Učiním tak s radostí, neboť význam symbolů neupadne v zapomnění.

Začnu vzpomínkou na tábor před několika lety, na němž Maqiyémi oškrala dlouhý kus rowhidu a já pak u ohně propaloval nekonečné množství dírek hřebíkem. Za rok jsme v mém ateliéru tubus svazovali koženými řemínky. Nezapomenu, jak Maqiyémi bez sliťování rozstříhala na třásně celou vlastnoručně mozem vyčiněnou daňčí kůži.

Pár týdnů jsem si po papírech čmáral nápady a skici, až jsem si

jednou namíchal pigmenty z barevných jílu z Rudického lomu, rozehrál klíž, smíchal krev s popelem a pustil se do práce. Vznikly dva pruhy symbolů na pohledových stranách, kdy je tubus zavěšen ve vodorovné poloze.

Na **prvním pásu** je ústředním motivem černý vlk, který představuje zakladatele woodcraftu E. T. Setona. Po celé délce tubusu jsou jeho stopy, po kterých se ubírá zástup postav. Jsou stylizovány

podle indiánských kreseb na nejstarších bizoních pláštích. Za vlkem je postava obrácená vzhůru nohama, která symbolizuje všechny ty, kteří už mezi námi nejsou a prošlapávali stezku před námi. V ruce má oheň, za jehož září kráčí ostatní.

Postava v čelence zastupuje bojovníka plného odvahy, ozbrojeného lukem a válečnou palicí. Vyjadřuje sílu a neohroženost kráčet vpředu a vést.

Piktogram ženy s dítětem symbolizuje krásu a laskavost, ženský princip. Jako jiné postavy, má i ona přes rameno rudou šerpu poct. V ruce má misku borůvek, které vyjadřují dobrotu, štědrost a vzpomínky na borůvkové knedlíky, které nám ženy každoročně vaří z borůvek, posbíraných na stráních v údolí Kosího potoka.

Dítě má na krku šňůrku korálových činů a malý míček, který zastupuje hravost a radost z našich her.

Postavou pozvedávající dýmku a rudý kruh jsem chtěl vyjádřit úctu k duchovně založeným lidem v našem společenství. Dýmka jako symbol Velkého tajemství a pokory. Kruh spojující vše v jedno. Postava není ozdobena šerpou.

Následuje postava ženy hrající na flétnu, vzpomínka na sílu a krásu hudby, na ranní a večerní písně, na tajemné rozechvívání, které při jejich tónech člověk pociťuje.

Postava s holí v ruce zastupuje všechny ty, jejichž záda se ohnula pod tíhou mnoha zim, ale přesto kráčí po vlčích stopách dál. Vážíme si jich a mají naši úctu. Jsou nositeli tradic a moudrosti.

Postava s nožem, jehlou a nití vyjadřuje myslící ruku. Následuje holčička s korálky.

Poslední postava zná způsob rozdělování čistého ohně, drží ho v ruce tak jako postava první. Kruh se uzavírá. Jako maják jeho oheň září do budoucnosti a osvětluje cestu všem těm, kteří přijdou po nás.

Cesta z měst do přírody je vyjádřena černými čtverci na jedné straně a rudými týpí na straně druhé. Takto směřuje i postava vlka.

Celý výjev se odehrává pod pásem modré oblohy.

Druhá strana tubusu má několik kreseb na rudém pozadí.

Žlutý kotouč slunce a měsíc symbolizují vesmír a ubíhající čas.

Bizon zastupuje zvířata čtyřnožce.

Nad horami se vznášá rorýs – zástupce létavců.

Strom, symbol všeho, co roste. Vážka za říši hmyzu.

Ryba a živel vody.

Země, kameny a žížaly pod zemí.

Člověk nemá žádné výsadní postavení, stojí v řadě s ostatními bytostmi. Drží kruh jako symbol

rovnosti, opakování a myšlenky, že vše je jedním.

Dno tubusu je ozdobeno znakem lesní moudrosti a víko symbolem čtyřnásobného zákona.

Pouzdro je ozdobeno třásněmi, které představují poutníky kráčející po stezkách lesní moudrosti. Konce třásní jsou obarveny červenou hlinkou, která na celém tubusu představuje posvátnou barvu a symbolizuje modlitbu za spatření „zářícího moře“ na konci našich cest.

Pavel Čech – Machímia, Velká rodina

Začínáme s šitím 3. díl

Obnitkovací steh

Milí malí přátelé, přemýšlela jsem, který z jednoduchých stehů se tentokrát naučíme, a rozhodla jsem se pro steh obnitkovací. Užijete ho při našívání ozdobných aplikací, stejně jako při našívání méně ozdobných záplat. Kdo se chystá na šití kapote, využije obnitkovací steh při lemování.

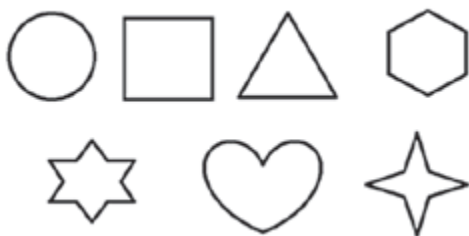
Je to zkrátka steh užitečný a s trochou praxe si ho dost možná oblíbíte. Třeba při našívání jednoduché ozdobné aplikace na deku.

Co budeme potřebovat:

- Deku (jako podklad)
- Zbytky barevných látek (bavlna, len)
- Nůžky
- Jehlu (nejlépe tenkou a ostrou)
- Nit
- Špendlíky
- Šablonu ve tvaru, který chceme našít
- Tužku

Pracovní postup

Na barevný kousek látky si z rubu obkreslíme šablonu (ze začátku raději volte jednoduché tvary).

Nůžkami vystříháme tvar tak, že nám ze všech stran mezi okrajem a čarou předkreslení zbude ještě tak 0,5 cm látky (zkrátka vystříháme ten tvar o trochu větší a tu trošku potom před šitím zahne, schováme do rubu).

Vystřižený tvar přiložíme lícem navrch na deku do místa, kam chceme aplikaci přišít, a v tom místě ji také po okrajích přišpendlíme. Aby se nám okraje netřepily, zahne je opatrně dospodu.

Začneme s obšíváním, při kterém vlastně přichytáváme látku k podkladu. Jehlou při každém stehu propichujeme okraj látky a podkladovou deku. Obrazek, myslím, napoví více než dlouhé popisy.

Když obšijeme celý tvar, na konci nit zapošijeme (3 stehy na jednom místě).

Nakonec přidávám několik předloh, které se pro aplikace dobře hodí. Budete si je ovšem muset zvětšit. (Jako vhodnou šablonu můžete použít i různé předměty – misku, krabičku, knihu, vykrajovací formičku na cukroví...)

Příjemné chvíle při našívání aplikací Vám přeje horlivý stoupenec obnitkovacího stehu

Iva Jurkovičová – Olowanteča, Drum bun

3U2 Šití v ruce
3U7 Patchwork
M Znalec šití

Tuto část můžete po čárkované čáře odříznout a začít si skládat kartotéku plnou dobrých receptů a písniček. Uvažte si něco dobrého a přitom si krásně zapívejte.

Paštika – nejlepší kamarádka na vandry

Paštika patřila a dosud patří k tradičním jídlům na výlety i dlouhá putování. Věřím, že nejsem sama, koho popuzuje množství „éček“, kterými se každá konzerva jen hemží. Proto mě napadlo, že by snad nebyl takový problém vyrobit si paštiku vlastní.

No, a problém to skutečně není. Přináším vám recept na paštiku, která má oproti těm kupovaným 3 zásadní výhody:

1. Je levnější.
2. Je zdravější (nebo alespoň méně chemická).
3. Je naše. Co si do ní dáme, to tam budeme mít.

Recept:

- 500g kuřecích jater
- 150 g másla (může být i jiný omastek)
- 2 stroužky česneku
- 1 cibule
- Sůl
- Pepř
- Tymián
- Červená paprika
- 2 lžíce smetany (V nouzi stačí mléko.)

Na másle osmahneme cibuli, česnek a koření. Přidáme očištěná játra a smažíme je dohněda (při zmáčknutí musí zůstat pružná). Směs rozmixujeme v kuchyňském robotu. Přidáme sůl, pepř a smetanu a znovu rozmixujeme. Původní návod říká, že máme paštiku propasírovat přes sítko. Myslím, že to není nutné. Paštiku plníme do mističek nebo skleniček s uzávěrem, zalijeme rozpuštěným máslem a necháme vychladit.

Nechte si chutnat.

Iva Jurkovičová – Olowanteča, Drum bun

Recept byl převzat ze stránek www.recepty.cz a mírně upraven.

foto: Tomáš Macek – Netopýr

Koukejte vycouvat

Hudba i text: Ivan Mládek

C
G⁷ Koukejte vycouvat, já před váma tu dávno byl,
C G⁷
nechtějíte abych se na vás rozzlobil.

C
G⁷ Čekal jsem, až ten pán pro mě místo vytvoří,
C
chtěl jsem tam zacouvat vše pro mě hovoří.

Ami E
Tváříte se, že mě neslyšíte...

Ami E
Dobrá zkuste tedy odejít;

Dmi E⁷ Ami
vaše auto, až se navrátíte,
Dmi E⁷ Ami G⁷
od desetičku rýhu bude mít.

Když ten chlap odešel, odplaty čas nadešel,
já jemu s korunou auto obešel.
Číhal však za rohem, čekal, jak se zachovám,
přešel mi po střeše, z auta ruinu mám.

Náladu jsem přestal mít na fóry,
před očima se mi zatmělo,
vykop jsem mu oba reflektory,
pak už bylo tělo na tělo.

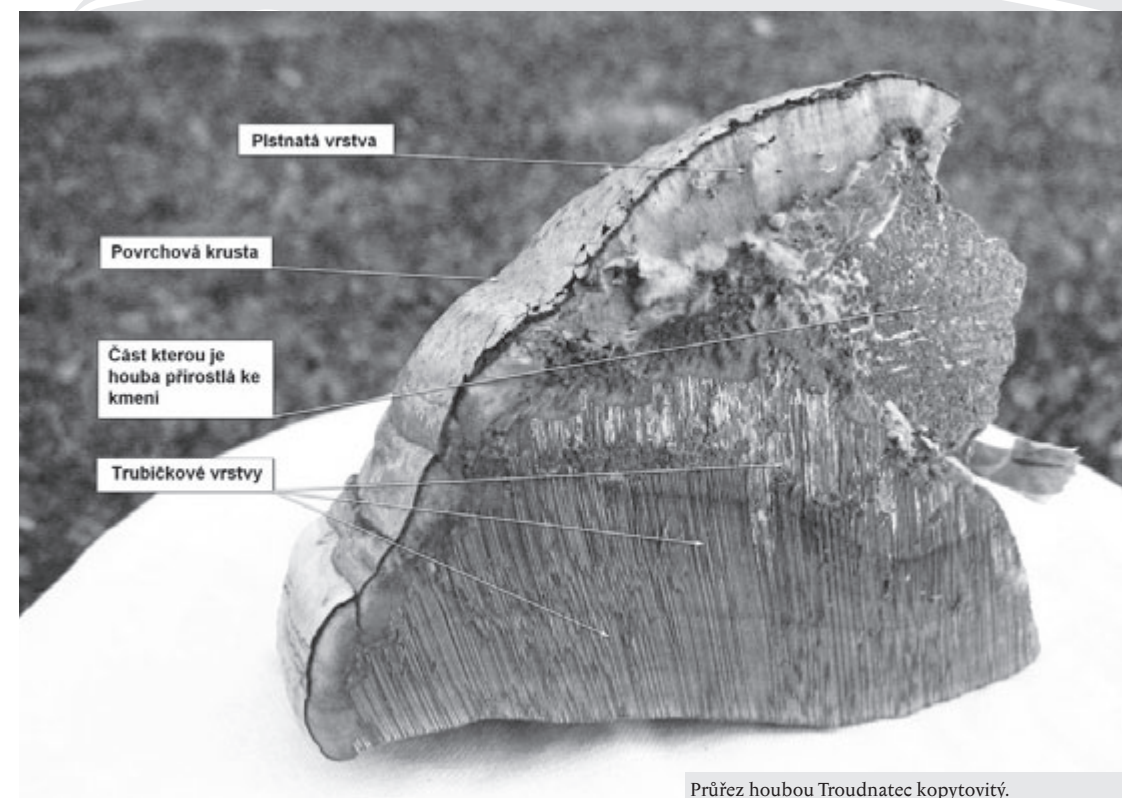
A tak primář kliniky s profesorem matiky
váleli se po zemi, žádné cavyky.
Oba starší pánové, po té, když je zabásli,
po právu si přibližně stejně vyfásli.

Díky dějové linii se tuhle písničku určitě naučí i ti největší sklerotici. Nahrávku si můžete poslechnout na www.youtube.com.
Bezkonfliktní podzim Vám přeje

Iva Jurkovičová – Olowanteča, Drum bun

Oheň v Americe a jeho reprodukce

Část pátá

Průřez houbou Troudnatec kopytovitý.

Na závěr svých článků chci popsat ještě své zkušenosti v oblasti troudu, které se však mohou dosti lišit od praxe používané na americkém kontinentu. Důvodem jsou zejména botanické odlišnosti. Amerika zahrnuje všechny zeměpisné podmínky a je podstatně bohatší na různé druhy rostlin než Evropa. Nemohu proto mít zkušenosti s rostlinami, které jsou v našich podmínkách nedostupné.

Troudy, práchna, hubky atd.

Tyto názvy zahrnují velké množství materiálů, a proto je dobré upřesnit, co má člověk vlastně na mysli. Chtěl bych se pokusit o určitý přehled materiálů pro lepší orientaci. Není důležité rozdělení troudu do šuplíků, ale vědět, co který materiál dokáže.

Troudy si dělím podle vlastností do čtyř skupin. První dvě skupiny jsou troudy zachycující jiskru, třetí se užívají k rozšíření vykřesané jiskry nebo třením vzniklého uhlíku (Američani užívají výraz *fire extender*) a čtvrtou skupinou jsou pak troudy, které se dají rozfoukat do plamene. Některé materiály

mohou mít vlastnosti kombinované a používají se odlišně při jiné metodě rozdělávání ohně.

To znamená, že např. dokáže chytit jiskru, lze jej užít jako *fire extender*, a pak se dá i rozfoukat do plamene. Následuje přehled troudu, které mám prozkoumané podle výše uvedených kritérií.

Rezavec šikmý.

Je to moje individuální a nezávazné rozdělení. Ještě je stále co objevovat a vracet zapomenuté vědomosti zpět do života.

Troudy chytající jiskru z pyritu: neupravený Troudnatec kopytovitý, peří se sírou.

Troudy chytající jiskru z ocílky: pražený rostlinný materiál (bavlna, len, topolová bavlna, bodláky, orobinec, zetlelé dřevo), popelem upravený Troudnatec kopytovitý, Rezavec šikmý bez úpravy.

Troudy jiskru rozšiřující (fire extenders): kousky zetlelého

měkkeho dřeva (bílá i hnědá hniloba), prach z předešlého, orobinec, síra.

Troudy, které se dají rozfoukat do plamene: suchá tráva, jemné smrkové větvičky, lýko některých stromů (lípa, topol...), jemné dřevěné hoblinky, borové i smrkové jehličí, suché listí, mech, síra.

Příprava troudu

Některé troudy potřebují před použitím upravit, a tak popíšu svoje postupy. Různý rostlinný materiál, nejčastěji bavlněné či lněné plátno, se pražením vylepší

tak, že dokáže zachytit jiskru z ocílky. Připraví se vložením do krabičky ze železného plechu a vhozením do ohně. Poté, co z krabičky přestane unikat kouř, se krabička z ohně vytáhne a nechá vychladnout. Uvnitř zůstane zuhelnatělá hmota – troudu, který snadno zachytává jiskru. Vyzkouším, jak troudu chytá jiskru, a když nejsem spokojen, tak proces krátce opakuji.

Zuhelnatělá rostlinná hmota – troudu, to jsou také uhlíky ze včerejšího ohniště, pokud do něj v noci nepršelo. Naučil jsem se tomu od kamaráda Willyho. Ne každé uhlí však jiskru chytne. Domnívám se, že perspektivní uhlíky k tomuto účelu jsou na pohled porézní až skoro chlupaté. Při ranním rozdělování ohně to dělám tak, že několik uhlíků vyzkouším, a teprve až mi dojde trpělivost, tak křesám do normálního troudu. Tímto způsobem lze ušetřit významné množství troudu, což není vůbec zanedbatelné, i když se třeba jedná jen o malý kousek houby. Myslím, že umění šetřit troudu na příští ohně mohlo být v minulosti i otázkou života či smrti.

Další troudy ze skupiny zachycujících jiskru jsou dvě dřevokazné houby: Troudnatec kopytovitý (*Fomes fomentarius*) na prvním snímku a Rezavec šikmý (*Inonotus obliquus*) na druhém.

Troudnatec v neupraveném stavu zachytává jiskru pouze z pyritu či markazitu, jak jsem již popsal dříve. Pro zachycení jiskry z ocílky je houbu třeba upravit. Dělá se to máčením nebo vařením v roztoku z dřevěného popela. Prakticky to dělám tak, že houbu rozsekám sekyrou na proužky asi centimetr či dva široké a vyberu

jen kusy, které mají dosti širokou plstnatou vrstvu (tramu). Pokusím se odstranit vrchní tvrdou kůru, a pak odstraním i spodní trubičkovou vrstvu. Získané kousičky houby vhodím do kbelíku s popelem z ohně, ve kterém se topilo jen dřevem. Vše pak zaliji vodou a udělám z toho všeho řídkou kaši. Po týdnu houbu vyjmu a nechám dokonale vysušit.

Také jedno z vývojových stadií Troudnatce kopytovitého zvané syrociium lze využít jako troudu.

Seznam použitých pramenů:

- 1) MORGAN L. H., *League of Hodenosaune or Iroquois*, s. 446, New York 1904
- 2) HARRINGTON M. R., *Religion and ceremonies of the Lenape*, s. 86, New York 1921
- 3) VAN STONE J. W., *The Bruce Collection of Eskimo material culture ...*, s. 22, 87, Chicago 1976
- 4) NORDENSKJÖLD A. E., *The voyage of the Vega*, s. 487, New York 1882
- 5) HODGE F. W., *Handbook of American Indians north of Mexico, A – M*, s. 460, Washington 1907
- 6) KOTZEBUE O., *A voyage of discovery... and Beering's straits v. 2*, s. 105, London 1821
- 7) MCGUIRE J. D., *Pipes and smoking customs of the American aborigines*, s. 423, Washington 1899
- 8) DARWIN CH., *Journal of researches into the natural history ...*, s. 409, London 1860
- 9) GARCILASSO DE LA VEGA, *Primera parte de los comentarios reales*, s. 150, Lisboa 1609

Je to bílá houbovitá vrstva, kterou lze nalézt ve štěrbinách starých buků. Tato bílá hmota, na okraji opálená, dobře zachycuje jiskry z ocílky.

Jiný způsob úpravy této houby na troudu je její namáčení do sanytru (ledek draselný – KNO_3). V minulosti se tento způsob běžně používal a existovaly i manufaktury, které vyráběly troudu tímto způsobem. Na můj vkus je takto upravený troudu příliš civilizovaný, a tak tento způsob nepoužívám.

Spolehlivou houbou k rozdělování ohně je Rezavec šikmý. V našich zemích je poměrně vzácný, roste patrně jenom na břízácích a vypadá jako hrbolatá černá boule. Uvnitř houby se však nenachází dřevo, ale hnědo-rezavá hmota, která když se vysuší, dokáže zachytit jiskru z ocílky bez dalších úprav.

Na závěr svých článků bych chtěl poděkovat své ženě Jolande za důkladnou revizi textu.

Dále také děkuji Kláře Neumannové a Jitce Kubešové za pomoc s překlady neanglických textů

a čtenáři, že to se mnou vydržel až do konce. Doufám, že jsem některým z Vás pomohl vyřešit problémy se založením ohně původním způsobem. Pokud má někdo ke mně nějaké dotazy nebo se se mnou chce také podělit o své zkušenosti související s primitivním způsobem zapálení ohně, může mi napsat na mou webovou adresu alminar@centrum.cz.

Albert Minář – Hrom, stráž LLM

foto: autor

a Tomáš Koubek – Okeya

3R2 Oheň třením dřev
M Mistr ohně
M Zálesák

Zelený deník

(Zápisky z let 1984–1994)

71) Naprostou většinu knih, které jsem v životě přečetl, bych mohl s klidem, ba s užitkem postrádat. Avšak jednu velkou knihu přírody, tu jsem, zdá se mi, jen načetl – a přál bych si dožít se sta let, abych z ní přečetl (a vyčetl) víc. Nyní slabikuji jen první slova...

72) Spjatost s přírodou se výrazně u člověka projevuje jeho spjatostí s ročními cykly. Vždy na jaře prožívá citlivý člověk zvláštní vzrušení – neurčitou touhu, radost z ožívání zelené přírody, jakousi naději. Naopak na konci podzimu, v dušičkových plískanicích, mlhách, studeném mženi a v dlouhých nocích zimy cítiváme beznadějný zmaru a úzkost.

73) Náš jazyk má neobyčejně propracovaný slovník, který dokáže postihnout všechny přírodní jevy až do nuancí. To vše ukazuje mimořádné sepětí našeho lidu s přírodou. Jen porovnejte výrazy pro různé druhy lesa: hvozd – les – prales – háj – chlum – bor atd. I v názvech lokalit jsou přesné významy a odlišení: Olšovec, Bučina, Doubravka, Jívová, Vrbátky, Lipina, Lipník, Dub, Buk, Březová.

Anebo názvy pro vyvěrající vodu: pramen – zřídlo – zdroj – studánka. Anebo terénní charakteristika: rokle – strž – úval – údol – roklina – dolina – údolí – úžlabina – žleb atd.

Važme si tohoto bohatství, studujme ho, nezůstávejme u chudého a nevýstižného slovníku!

74) Člověk, který hodně četl a studoval, nemůže už nikdy vidět přírodu jen svými očima... Já se alespoň přistihuji, jak při toulkách přírodou nacházím všude „citáty“ z Březiny, Whitmana, mnoha lyrických básníků – ale nadevše z Henryho Davida Thoreaua.

75) „Žena s duší lesa“ – tak nazval kdosi Annu Pammrovou, dlouholetou přítelkyni básníka Otokara Březiny (dlouho si psali, ale viděli se v životě jen třikrát!), samostatnou filosofku, přísnou karatelku pokřivených mravů celé společnosti. (narozena 1860, zemřela někdy ve čtyřicátých letech, dožila se víc než 80 let).

Žila – po krátkém nezdařeném manželství – zcela osaměle v malém domku v lesích blízko Ždírcu na Vysočině. Vystačila s těmi nejskromnějšími prostředky, ale udržovala korespondenci s význačnými osobnostmi českoněmecké kulturní oblasti.

Pocitovala – už ve dvacátých letech! – silně ekologickou hrozbu techniky – bála se například, že spálené plyny z letadel povedou k ochuravení stromů (zde se usmívám, neboť tehdy přeletělo nad Ždírcem tak jedno letadlo týdně...). Když musela navštívit město, v němž se dostala do blízkosti mnoha lidí, byla z toho pak týden nemocná – tak velice byla nasměrována celou svojí bytostí na les, na přírodu.

Samozřejmě, že šlo o extrémní případ precitlivělé bytosti, ale je v tom cosi varovného: nejsme my všichni dnes už přespříliš otupělí a navyklí nevímat si a nepocítovat škodlivé věci kolem nás? Ne protestujeme, ač se nám na hlavu sype kyselý déšť a mnoho tun škodlivin ročně, nekřičíme, že musíme pít jedy a dýchat otravu a požívat nezdravé potraviny...

Vzpamatuje se vůbec lidstvo? A proč je tak málo lidí, podobných ženě s duší lesa?

76) Naučit se cizím jazykům trvá i talentovanému člověku dlouho. Celá léta. Ale jasné řeči přírody, alespoň jejímu základnímu jazyku, kterým promlouvají květiny, zvířata, mraky i skály, můžeme se

naučit poměrně brzy, máme-li jen otevřené srdce a vidoucí oči – je to snadné i proto, že řeč přírody je naší řečí rodnou, nejrodnější.

77) To, jak člověk vnímá a vidí přírodu, to je vlastně obraz jeho duše. Vidíš v přírodě krásu – ale to je vlastně obraz či touha tvé duše. V podstatě jen rezonujeme a ozve se v nás jen ta struna, která je s přírodou naladěna na stejný prapůvodní čistý tón.

78) Ani skauting, ani woodcraft, ani jiná „lesní“ hnutí se nemohou vyhnout palčivým otázkám mravním. Ty musí být všude na prvním místě a nejsou-li, pak jde jen o bezcenné spolkaření, o zvláštní zábavu nebo o přízemní zájmy, jimiž je ubíjen čas.

Každý život, i ten sebenepatrnější, je CESTA, STEZKA. Je tisíc, milion způsobů, jak jít svou životní stezkou. Lepší či horší. Nikdo neví, jaký je konečný cíl stezky... Jsou v tom jen dohady a ani mně známá náboženství nepodávají vždy přesvědčivou, vyčerpávající zprávu. Musíme-li se už smířit s tím, že neznáme plně cíl stezky života (můžeme v nějaký věřit – ale neznáme ho!), pak můžeme alespoň chtít tolik, aby sama stezka byla co nejlepší, nejkrásnější a nejdůstojnější!

79) Život některých lidí je cesta pouští – tak je chudý, suchý, prázdný. Život jiných je cesta bahničkou nebo i hnojištěm. A konečně – život nemnoha lidí je stezka, stoupající vzhůru a vedoucí čistou, kvetoucí loukou.

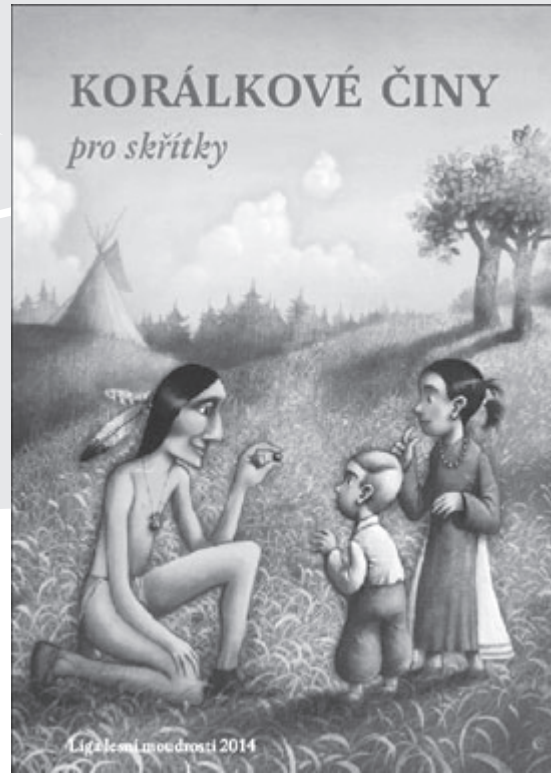
Je mnoho návodů, rad, náznaků...

E. T. Seton něco významného navrhuje ve svém nabádání podobenstvím „Stoupání na horu“. Není příliš konkrétní, ale v celém díle mluví o stezce Lesní moudrosti. Je to samozřejmě jen jedna z krásných možností, ale soudím, že je dosažitelná a přístupná všem. A hlavně: eticky je zcela bezchybná.

80) Nevím, může-li se každému podařit, aby ve svém životě šel tou nejlepší stezkou. Snad existuje kus predestinace, snad kus zátěže („dědičného hříchu“?) v každém z nás. A snad leckdo nemá ani dost vůle, změnit svoji stezku k lepšímu. Snad i ta vůle je dar, milost, šance. Ale máme-li této vůle aspoň za nehet, máme-li i touhu jít výš a jít lépe aspoň trochu, pak máme – zřejmě – i povinnost udělat vše, abychom správnou stezku nastoupili, šli po ní, nepouštěli jí. Myslím, že stezka Lesní moudrosti – jedna z tisíců různých stezek – je dobrou, správnou, většině lidí přístupnou stezkou.

Ladislav Rusek – Šaman

Korálkové činy pro skřítky

místo na zapisování výletů, výkonů, na nalepení fotek nebo kreslení vlastních obrázků. Součástí knihy je i několik stránek samolepek s nejnámějšími ptáky, savci, stromy apod., které by měly dětem sloužit jako základní průvodce naší přírodou. Barevnou samolepku si však děti mohou na příslušné místo nalepit až tehdy, když uvidí danou kytku nebo zvíře v přírodě na vlastní oči! Děti (ale určitě i jejich doprovodní dospěláci) budou muset chtít nechtě pozorovat a pátrat, pokud si budou chtít nalepit všechny obrázky – v knížce jich je více než sto!

Na konci knihy je velká rozkládací mapa ČR, do které si děti mohou zaznamenávat místa táborů a výprav pěšky, na kole či na vodě. Průvodce na stezce lesní moudrosti dětem dělá indián Rychlá veverka, kterého děti znají z časopisu Woodcraft. Vedle řady obrázků od Machímii – Pavla Čecha jsou zde i mnohé ilustrace od Áji Lehké z Okwaha (přírodniny aj.) a od Itawy – Terezy Mackové (výrobky aj.) Děti se mají na co těšit a volná místa v knížce jim určitě brzy přestanou stačit!

Zatím byla vytištěno jen prvních 100 knížek, které byly rozdělené do dětských kmenů na vyzkoušení. Dotisk upravené verze pak bude na konci tohoto roku.

Tvorba knihy byla podpořena z projektu OPVK Činy mluví aneb cesta k odpovědnosti – odpovědnost za sebe sama i za druhé skrze prostředí neformální výchovy, č. CZ.1.07/1.2.00/27.0056.

Kamila Lunerová – Maqiyémi, Jezerní lidé

O prázdninách konečně spatřila světlo světa dlouho připravovaná knížka – KORÁLKOVÉ ČINY PRO SKŘÍTKY určená dětem ve věku přibližně 4 – 10 let. Jedná se o přepracovaný oblíbený žlutý Zapisník korálkových činů pro Lóži skřítků s řadou nových nebo upravených činů. Knížka může sloužit nejenom jako obyčejný přehled činů, ale také jako opravdový zápisník nebo deník prožitých dobrodružství – je zde

Větrné toulání v hedvábných časech – nová kniha Miloslava Nevrlého

Na tohle nové a hlavně rozšířené vydání knihy VĚTRNÉ TOULÁNÍ jsem se těšil už od loňského prosince, kdy mi redaktor tohoto vydání Roman Šantora – Bobo prozradil, co se chystá.

Kniha totiž na svých 240 stranách skrývá 96 (!) příběhů, povídek, zamyšlení, popisů krás naší přírody pracně sesbíraných z mnoha sborníků, časopisů, novin i knih. To vše je přehledně rozděleno do kapitol: Zrození, Cesty, Roky, Poutníci, Kraje, Křídla, Země, Krkonoše, Ráj a Ohlédnutí.

Každý, kdo četl knihy Miloslava Nevrlého – Karpatské hry, Nejkrásnější sbírka, Chvály Zadní země, Zašlá chuť morušek, Kniha o Jizerských horách a další – tedy knihy, které ovlivnily tisíce svých čtenářů a které jsou jedinečné svým poetickým popisem krás přírody a radostí i strastí toulavého života, jistě tento soubor sebraných textů uvítá, protože značná část z nich mu bude neznámá, pokud není „fanatikem“ který v uplynulých desetiletích sbíral všechny možné časopisy, noviny a sborníky s jakýmkoliv textem

„od Nevrlého“ a nebo nemá předešlé vydání, které je však už dlouhou dobu zcela vyprodané.

Knihu jsem si o tomto víkendu vzal na vandr a byla mi velmi vítanou kamarádkou při chvílích osamělého večerního posedávání u ohně a ranního převalování ve spacáku...

Potěšilo mě, že v knize jsou fotografie z autorových toulek po Balkáně a slovenských i našich horách a jde o fotky, které jsou pravděpodobně poprvé publikovány, a samozřejmě i doslov Miloslava Nevrlého, ve kterém vysvětluje mnohé k jednotlivým kapitolám i knize samotné.

VĚTRNÉ TOULÁNÍ, jehož rozšířené vydání bylo v názvu doplněno o větu v HEDVÁBNÝCH ČASECH, vydal Junák – svaz skautů a skautek ČR. Cena knihy je na dnešní dobu příjemných 180 Kč a můžete si o ni napsat na mail: trampsky-magazin@centrum.cz.

Knihu doporučuji, protože je prostě krásná!

Michael Antony – Tony, stráž LLM

Zoom² Pavel Čech

Máte-li rádi obrázky a knížky Pavla Čecha – Machímii? Zajímá vás, jak vypadali jeho indiáni, když chodil do 2. třídy? A co bylo předmětem krvavých komiksů ve třídě šesté? Stručný průřez Machímiovým životem i tvorbou je uveden v nedávno vydané knize ZOOM² PAVEL ČECH. Najdete zde nejen spoustu legračních i půvabných obrázků, ale i milé povídky o woodcraftu a Lize lesní moudrosti. A to včetně pár stránek z kroniky Velké rodiny a mnoha Machímiových výrobků, kterými bývá ověšen při táboření v típi. Knihu vydalo občanské sdružení Alphabet Books z Brna v roce 2013.

Kamila Lunerová – Maqiyémi

Detektivní příběhy z indiánské rezervace kmene Navahů

Ať ho člověk našel kdekoliv – a našel ho na všech skalních útesech amerického Jihozápadu, všude, kde tenhle zmizelý národ tesal a maloval své duchy – vypadal přibližně stejně. Jeho hrbatá postava stála na hůlkovitých nohou. Hůlkovité paže držely u maličkaté kulaté hlavičky krátkou čáru, takže se zdálo, že hraje na klarinet. Píšťala mířila někdy dolů, někdy dopředu. Jenom tady ležel na zádech a jeho píšťala mířila k nebi. „Konečně,“ řekl tehdy Eddie. „Našlas Kokopelliho domov. Tady spí.“

Ale tentokrát se na Kokopelliho sotva podívala. Kurník byl hned za rohem. A to bylo to, co ji sem přitáhlo.

První, nač upřela zraky, když tou tmou tmoucí ve výklenku pronikl paprsek baterky, byly bílé skvrny v místech, kde nemělo nic být. Bylo to přesně to, čeho se obávala.

Kosti, spousta rozházených kostí.

„Do prdele,“ řekla Eleanor Friedmanová – Bernalová, ačkoliv takřka nikdy nemluvila sprostě. „Do prdele! Do prdele! Do prdele!“

Někdo tam kopal. Někdo to tam vyplundroval. Někdo, kdo se pídil po nádobách. Zloděj času. Někdo ji předešel.

Noc byla tichá. Eleanor za sebou slyšela podivné kvákání žabiček, kterým se v tomhle kaňonu dařilo všude, kde se nashromáždila voda. Skokani levhartí, říkal jim Eddie. A pak znovu slyšela to pískání. Nějaký noční pták. Už je blíž. Šestice tónů. Eleanor sraštila čelo. Pták? Ale co jiného to mohlo být.

U prohlubně s vodou zajiskřila ve světle baterky spousta maličkatých světelných bodů – očí žabiček. Eleanor stála a pozorovala, jak je její obrovská postava vyděsila a jak se vrhají do bezpečí černé vody. Znovu sraštila čelo. Něco tady nehrálo.

Ani ne šest stop od místa, kde stála, upadla jedna žabička při skoku zpátky na zem.

Eleanor zpozorovala další, půl tuctu dalších. Dřepla si vedle žáby a prohlídla si ji. A pak další a další a další.

Byly uvázané. Všechny ty malé černozelené žabičky měly kolem jedné zadní nožky omotanou bělavou niť – možná jutové vlákno – přivázanou k větvičce zapíchnuté do vlhké zeminy.

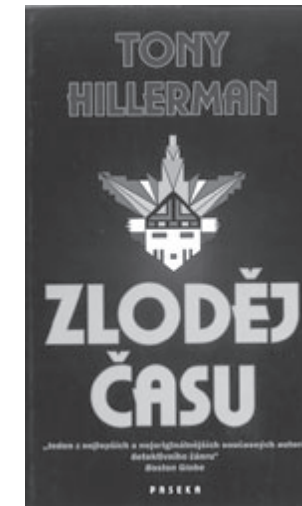
Eleanor Friedmanová – Bernalová vyskočila a začala horečně baterkou objíždět prohlubeň. Uviděla spousty vyděšených žab provádějících podivné skoky, které nedokončovaly, protože je pouto vždy strhlo zpátky na zem. Její mozek se několik úporných vteřin snažil pochopit tu šílenou, zrudnou, iracionální informaci. Kdo by...? Tohle musel udělat nějaký člověk. Ale nemohlo to mít žádný rozumový důvod. Kdy? Jak dlouho můžou ty žáby zůstat naživu, když se nedostanou k vodě? Bylo to šílené.

Vtom znovu uslyšela to pískání. Přímo za sebou. Nebyl to noční pták. Ani žádný plaz. Byla to melodie, kterou proslavili Beatles. „Hej, Jude“ byla její první slova. Ale Eleanor ji nepoznala. Příliš ji vyděsila hrbatá postava, která vycházela z měsíčního světla do tůně temnoty kolem ní...

Přiznávám se, že na detektivky moc nejsem, výjimku tvoří Chandlerův detektiv Marlowe z předválečného světa v Los Angeles, Velinského soustružník Ota Fink z prostředí našeho poválečného budování socialismu a nyní i seržant Jim Chee a poručík Joe Leaphorn, dvojice indiánských policistů ze současné rezervační Navažské kmenové policie.

Autorovi celkem osmnáctidílného cyklu Tonymu Hillermanovi (1925 – 2008) se podařilo napsat napínavé a věrohodné příběhy z divukrásného světa skal, pouště a opuštěných náhorních plošin, ve kterých se mísí původní

kmenové tradice a zvyky se současnou většinou americkou společností, jejími pravidly a zákony. A ne vždy jde o šťastné míšení.

Podařilo se mi sehnat zatím všech sedm příběhů vyšlých v češtině a doufám, že v dohledné době vyjdou další. Po jejich přečtení nemám pocit, že bych byl expertem na současný život Navahů, ale určitě je mi jejich život bližší a s ním i život v dalších rezervacích. Díky „obyčejným“ detektivkám vím více nejen o problémech indiánů se zločinností, drogami, alkoholismem, kasíny, těžebními společnostmi, s ekologickou zátěží po nadměrném

pastevectví, s vykrádáním kulturního dědictví, ale i o jejich zvycích, čarodějích, obřadech, pohledu na svět kolem sebe, přizpůsobování, posvátnosti, radostech i naději...

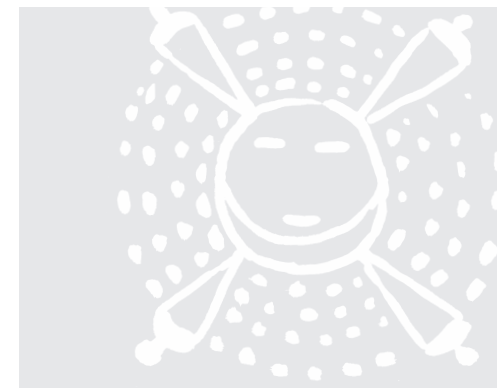
Tony Hillerman odpověděl na otázku, jak je možné, že se tak důkladně seznámil s kulturou a tradicemi Navahů, slovy: „Odpověď je snadná, osm let v indiánské internátní škole, navažští kamarádi, zkrátka prostředí, ve kterém jsem odjakživa vyrůstal“.

V češtině zatím vyšly tyto knihy Tonyho Hillermana: Lidé temnot a Dům kde tančí mrtví (Mladá fronta 1992), Honba za jezvcem (Reader's Digest Výběr 2001), Zloděj času (Paseka 2003), Kvílení ve větru (Reader's Digest Výběr 2003), Kostlivec (Reader's Digest Výběr 2006), Mluvíci bůh (BB/art s.r.o 2008). Doporučuji se po nich podívat, bohužel většina těchto titulů je k sehnání již jen v antikvariátech.

Obě ukázky v tomto článku jsou z dílu Zloděj času, ve kterém se seržant Jim Chee a poručík Leaphorn seznámí.

Zloději času je navažské pojmenování pro vykradače starých hrobů a památek...

Michael Antony – Tony, stráž LLM

Jim Chee si všiml, že ho Leaphorn pozoruje.

„Je vám dobře?“ zeptal se.

„Už mi bylo v životě líp,“ odpověděl Leaphorn. Ale potom ho napadlo něco jiného. Zauvažoval o tom. Proč by ne? „Prý jste medicínman. Slyšel jsem, že zpíváte Stezku požehnání. Je to pravda?“

Chee se zatvářil poněkud zarputile. „Je pane“ odpověděl.

„Rád bych vás poprosil, abyste mi zazpíval pro mne,“ řekl Leaphorn.

Hry do lesa

Tyto hry se dají využít na podzimní či jarní období, kdy se dá vyrazit do lesa. Jsou vhodné pro větší skupiny dětí a dospělých, ale dají se přizpůsobit i pro menší skupinky.

Tropičtí motýli

Materiál: malé nastříhané barevné papíry (A4 přehneme 5x), fáborky na vyznačení území.

Pravidla: Ve velkém území rozmístíme barevné papírky. Každý z nich představuje jednoho vzácného tropického motýla. Jejich hodnota je následující: bílá – 1 bod, žlutá a oranžová – 2 body, červená a růžová – 3 body, světle zelená a světle modrá – 5 bodů, tmavě modrá, tmavě zelená a fialová – 6 bodů, hnědá – 7 bodů, šedá – 8 bodů, černá – 10 bodů. Nejvzácnějších tmavých motýlů by mělo být mnohem méně než světlých barev.

Děti po dobu 40–120 minut běhají do lesa, sbírají motýly a vracejí se zpátky na start, kde si je schovávají na svoji hromádku. Můžou sebrat libovolný počet motýlů.

V tropickém lese jsou ale nástrahy (dospělí chytači). Pohybují se tam tři nebezpeční tvorové – hadi, gepardi a moskyti. Pokud dítě chytne had, gepard, nebo moskyt, pustí na zem všechny ukradené motýly a běží na start do nemocnice (na startu je jeden dospělý), zde oznámí, kdo ho napadl. Proti uštknutí hadem si musí koupit sérum, které stojí 7 bodů, na kousnutí gepardem zůstane na léčení v nemocnici 5 minut a pokud ho píchne moskyt, zůstane v nemocnici 2 minuty a každých 10 minut se pravidelně vrací se léčit, pokud tak neučiní, je vyloučen ze hry. Vyhrává ten, kdo získá největší počet bodů z nasbíraných motýlů.

Boj o vlajku

Materiál: 3 papírové koule/hadráky na osobu, 2–3 šátky dle počtu hráčích (na každých 10 hráčů jeden šátek), papírové vyrobené štíty (možno i dřevěné nebo plastové) – 1 na osobu, fáborky na vyznačení území.

Pravidla: Rozdělíte se rovnoměrně na dvě, tři skupiny. Každá skupina si najde pevný klacek asi 1 m dlouhý. Na něj naváže šátek – vlajka. Společně odstartujete 10 min – to je doba, kdy si každá skupina ukrývá vlajku. Vlajka musí být zabodnutá v zemi. Po 10 minutách začíná hra, která trvá asi hodinu. Úkolem je ukrást cizí vlajku a donést ji k rozhodčímu, který stojí na předem určeném místě, nejlépe uprostřed hracího pole. Pokud potkáte někoho z cizího družstva, smíte po něm

střílet papírové koule, pokud jste zasaženi, zvednete ruku, posbíráte si své koule a jdete se uzdravit k rozhodčímu. Na obranu máte štít. Pokud vás někdo zasáhne do štítu, nejste mrtví. Každý smí mít v ruce maximálně tři koule. Hra končí v momentě, kdy jeden tým získá vlajku soupeře, nebo po uplynutí hodiny remízou.

Zakázané území

Materiál: 2 papírové koule na osobu, široká lesní cesta.

Pravidla: Dospělí nebo starší se postaví na okraje cesty (cikcak). Každý má 2 papírové koule (dva hody na jedno dítě). Úkolem dětí je projít postupně územím, aniž by byly zasaženy. Vyhrává ten, komu se podaří projít územím.

Ilona Kaletová – Owotlanla,
Sacagawea

ilustrace: Tomáš Macek – Netopýr

BYL JEDNOU JEDEN MUŽ, KTERÝ BYL VELMI BOHATÝ A SOUČASNĚ VELICE LAKOMÝ. VESNIČANÉ HO VŮBEC NEMĚLI RÁDI.

DÁŠ MI, PROSÍM?

NE!

VÍM, ŽE MĚ NEMÁTE RÁDI, ALE KDYŽ ZEMŘU, NECHÁM TU VŠE PRO OSTATNÍ.

A PAK BUDOU VŠICHNI ŠTĚSTNÍ!

VESNIČANÉ MU ALE NEVĚŘILI.

JEDNOHO DNE SE ŠEL MUŽ PROJÍT. ZNENADÁNÍ ZAČALO HUSTĚ PRŠET, A TAK SE SCHOVAL POD STROM, KDE UVIDĚL (A HLAVNĚ USLYŠEL) VEPŘE A KRÁVU.

OD TÉ CHVÍLE DÁVAL BOHÁČ CHUDÝM VŠECHNO, CO MĚL.

Tomek a Pipiška

PŘÍBĚH JE PŘEVZAT Z KNIHY ZAHRADA DUŠE OD SRI CHINMOYE, KTEROU
MŮŽETE NAJÍT NAPŘÍKLAD V KUCHYNI NA FRAMU NA FILIPOVĚ HUTI.